

Motto:

„Prostě jako by na různých místech běžel různý čas, paralelně.
A jako by ho za určitéch okolností bylo možný zahlídnout nebo
spíš pocítit.“

(vybráno z románu Rakvičky)

Irena Dousková

SLOVO PATRONA

Milí přátelé,

jistě si bez problémů vzpomenete na spoustu slavných autorů, kteří byli mimo jiné nebo dokonce především skvělými povídkáři, i na řadu povídkových textů, které se staly pevnou součástí světové literatury. To je prostě známý a stěží zpochybnitelný fakt. Přesto to povídky nemívají snadné. V současnosti rozhodně ne. Ubylo možností, kde a jak povídku uplatnit. Pominu-li tiskoviny vysloveně literární, existuje už jen minimum novin a časopisů ochotných nalézt pro ni odpovídající prostor. Doba si žádá především rychlost, zjednodušující stručnost a nikdy nekončící přísun informací. Přeje tudíž spíše jiným žánrům. Ani mezi knižními nakladateli se povídka netěší přílišné oblibě. Je jim totiž jasné, že většina lidí sáhne raději po románu či novele, zatímco povídkové knihy se prodávají o poznání hůře. Vědí to i sami spisovatelé. Věnovat námahu a drahocenný čas něčemu, co je téměř s jistotou předem odsouzeno k menšímu zájmu i ohlasu, je věc nevděčná. Proč se do ní tedy pouštět. Navíc když, k tomu ke všemu, napsat dobrou povídku není nic jednoduchého. Naopak. Ne každý to umí. Říká se, že zaprvé potřebujete nápad, který by vlastně vystačil i na román a za druhé vám nesmí přijít líto, použít ho právě jen pro ten jediný krátký text. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že na tom něco bude. Pracovat s omezeným a někdy přesně vymezeným rozsahem je další nevýhodou, která dokonale prověří vaše schopnosti. Mnohokrát jsem byla překvapena, jak bíděně mohou dopadnout i pokusy jinak renomovaných literátů. Příklady uvádět nebudu, radši s obdivem a úctou připomenu několik z těch, kteří na tomto poli byli skutečnými mistry. Počínaje třeba klasikem Antonem Pavlovičem Čechovem, přes dalšího velkého Rusa Isaaka Babela, z Čechů jen namátkou Jana Nerudu, Karla Čapka, Jaroslava Haška,

Josefa Škvoreckého nebo Otu Pavla. A samozřejmě Franze Kafku. I jeho Proměna je povídkou, možná tou nejslavnější na světě. Napsat povídku je zkrátka výzva. Těší mě, že jste ji v takovém počtu přijali. Všichni jste se jí zhostili se ctí a někteří, tak už to chodí, že vždycky jsou to jen někteří, i s úspěchem. Nejenom vítězům, všem zúčastněným, patří můj dík a upřímná gratulace. Ráda jsem vás následovala všude tam, kam vás „jiný čas“ z úvodního citátu zavedl. Doufám, že povídkám zachováte věrnost i do budoucna, ať už jako autoři nebo alespoň jako jejich laskaví čtenáři.

Irena Dousková

VYJÁDŘENÍ POROTY

Motto letošní patronky soutěže Ireny Douskové inspirovalo autory z celé republiky, aby nás šestatřicetkrát (neboť tolik soutěžních příspěvků se sešlo) pozvali do různých světů.

Do světů, v nichž vedle sebe existuje narození a smrt, mládí a stáří, láska a nenávisť, něha a násilí. Do světů, v nichž se prolíná minulost s přítomností a přítomnost s budoucností – nebo budoucnost paradoxně určí minulost a minulost přeskočí přítomnost a vrhne se rovnou do budoucnosti. Do světů, v nichž se zprvu nenápadné paralelní děje, ale i postavy z různých míst a časů střetnou ve velkém třesku – nebo se úplně minou.

Sešly se povídky naturalistické, psychologicky realistické a cílené výseky ze skutečnosti dějinné či konkrétní s útvary náležejícími do historických žánrů nebo sci-fi a fantasy, ty humorné nebo groteskní se střídaly s dramatickými či tragickými, objevovaly se popisy drobných situací i rozmáchlé pokusy o dějinnou fresku. Byla pokryta témata módní (od vegetariánství přes rasismus po gender) i ta všepjatná (letos nejsilnější byly výpovědi zabývající se posledními věcmi člověka). Všem však vévodila jedna snaha – vyprávět přehledně a zajímavě příběh.

Autoři těch nejlepších nejen ovládají žánr (tj. vědí, že zachycují jednu dějovou linii, že se nemění povaha hlavní postavy, ale situace ano a že je žádoucí dovést děj k pointě), ale mají také smysl pro tajemství a dávkování napětí při jeho odhalování, umějí zvolit a udržet jazykový styl, dokážou několika slovy charakterizovat postavu a napsat smysluplný dialog. Většina z vybrané desítky povídek má v sobě výraznou autenticitu, nejednou zručně pracuje s metaforou a v několika případech nám nabízí originální a neotřelé prvky. Vyprávění o cikánce v lágru zvoní zlatem i beznadějí; slavná biatlonistka splývá s láskou z mládí; literární postava se přichází pomstít svému stvořiteli; kvůli klonování klonů lidé ztrácejí cenu;

předvečer Všech svatých na opuštěném statku voní strachem z tajemství; divoká se pokouší prolomit kruh života beze smyslu; s koňmi cváláme přes zahradu v Sudetech v průběhu jednoho století... Dvakrát se ocitáme v LDN – v jednom případě zdravotník vnímá tragikomičnost situace své i svých svěřenců, ve druhém zapaluje svíčku za pokoj mrtvých i živých. A mimochodem – dvakrát se objevil motiv kouzelného záchodku. Že by „téma, které visí ve vzduchu“?

Těm, kteří vybráni nebyli, také patří dík. Psaní je nádherný koníček. A v některých případech stačí k posunu mezi nejlepší málo. Respektovat, že často „méně znamená více“. Uvědomit si, že není nutno vše dovysvětlovat. Nebo prostě jen zvolit lepší název... A obecně platí, že neznat pravopis nerovná se nedostatek talentu – ale chybná interpunkce nejednou zkreslí smysl napsaného. Letošní ročník literární soutěže je třináctý. A třináctka je v tomto případě ŠŤASTNÉ číslo...

Petra Richter Kohutová

STATISTIKA

Celkem přišlo 37 povídek. Do soutěže jich bylo zařazeno 36.

Z Karlovarského kraje přišlo 10 povídek, z toho 6 přímo z Karlových Varů.

U 7 povídek nebylo označeno místo, kde jejich autor žije.

Nejvzdálenější místo, odkud přišla povídka, je středonorské městečko Levanger.

Povídky přišly také z Prahy, Děčína, Uherského Hradiště, Kolína, Jablonce nad Nisou, Valdic, Ostravy, Brna, Ústí nad Labem, Starých Splavů, Lanškrouna a Mostu.

Průměrný věk přispěvatelů je 35 let.

Nejmladšímu autorovi je 14 let (žena) a nejstaršímu 69 (muž).

Ženy poslaly 20 povídek, muži 16 povídek.

Průměrný věk žen-autorek je 34 let.

Průměrný věk mužů-autorů je 38 let.

VÍTĚZOVÉ

1. místo Zdeněk Hledač | Ještě jedno
2. místo Jan Pytel | Ticho a tma
3. místo Lenka Hajná | Není cesty zpět.

CENA POROTY

Lenka Hajná | Není cesty zpět

OBSAH

Čas, prostor a babča	13
Eržika	21
Ještě jedno	29
Není cesty zpět	37
Předvečer všech svatých	45
Spisovatel	53
Ticho a tma	59
Týden zdravotníka	67
Už aby začal biatlon	75
Zahrada	81

Čas, prostor a babča

Rostislav Aubrecht

Jsem začínající autor, který psaní i čtení bere především jako zábavu.

ROSTISLAV
AUBRECHT

K babičce na chalupu jezdím rád. Po škole pro mě táta přijede a jede se. Cestou vždy spím. Je to daleko. Když dorazíme, táta zatroubí, aby o nás babička věděla, a mě to pokaždý vzbudí. Babička tatkoví udělá kafe, on ho vypije a zas pádí domů. Mě vyzvedne až v neděli, takže jsem celý víkend u babči.

Chalupa je na konci vesnice. Za ní už je jenom pole s bramborama. Hrozně rád koukam na kombajny, když je sbíraj. Kolem zahrady máme dřevěnej plot, jenom do ulice stojí kovová vrata, aby nám nikdo necivěl do zahrady. Chaloupka je to malá, s kuchyní, obývánkem, ložnicí a verandou. Do sklepa a na půdu nesmím. Záchod nemáme, chodí se ven do kadiboudy vedle kůlny, co je za barákem.

„Babi, pojď hrát na schovku.“

„Tak se běž schovat, Pavlíku.“

„Pikej do dvaceti. A nepodváděj!“

„No jo, no jo. Jedna, dvě, tři...“

Schoval jsem se do kadiboudy. Babička mě tu hledat nebude, protože si bude myslet, že bych se tu neschovával, páč to tu smrdí. Vždycky se schovávám na zahradě, třeba za starym smrkem. Babča mě už zná, tak jsem jí chtěl trochu překvapit. Jenže sotva jsem za sebou zavřel, dveře se zas otevřeli. Babička mě hned našla.

„Co blbneš Pavlíku, takhle se mi schovávat, víš, jaký jsem měla strach?“

„Ale proč babi, dyť jsem byl jenom tady.“

„Ty holomku, hodinu tu běham, oči mě od toho hledání bolí, volam na tebe a ty se ani neozveš.“

„Já tě neslyšel a navíc si mě našla hned. To mě stejně nebaví.“

„Že já ti namelu, takhle kecat. Já se bála, že se ti něco stalo.“

„Já nic neproved!“ pak jsem se rozbrečel, protože na mě byla babča zlá, ikdyž jsem nic neudělal. Bežel jsem za ten smrk a trucoval. Za chvíli babička přišla, už zase hodná a povídala: „Já se nezlobim

Pavlíku. Mam tě moc ráda a měla jsem o tebe strach. Příště, když tě nebudu moct dlouho najít, aspoň houkni.“

„Ale babi vždyť si mě hned našla.“

„Jdi ty kecko, dobrou hodinu jsem tě hledala.“

„I ne!“

„Nebudem se o tom dohadovat, Pavlíku. Kde si nechal kšiltovku?“

„Nechal jsem jí v kadibudce.“

„Tak počkej, já ti jí donesu,“ s těmi slovy za sebou babička zavřela a vylezla ven o půl hodiny později.

„Cos tam babí dělala takovou dobu?“

„Jsem ti jenom vzala kšiltovku.“

„Nejmíň půl hodiny jsi tam byla.“ Babička nevěřicně kroutila hlavou. Myslela si, že kecám. Ale já nekecal. Na mou duši na psí uši.

„To bych se na to...“ řekla a bouchla dveřmi. Ven vyšla po míc dlouhý době. Podívala se na sluníčko, plácla se do čela a zvolala: „No čert aby mě vodnes. Jak je tohle možný?“

Babča z toho byla celá popletená. Pověděla mi, že na takový šoky je nejlepší stará dobrá meducína – slivovice. Šli jsme teda do vesnický hospody. Sedli jsme si ke stolu, kde seděla sousedka a dvě starý paní, který jsem neznal. Chlapi od vedlejšího stolu říkali, že jsou to drbny.

Babička si objednala svojí slivovici a mě donesli malinovku. Byla moc dobrá a přinesli mi jí s takovym tím paraplíčkem, což je hrozně super. Potom babča všem vyprávěla o naší kadibudce. Je prý celá nějaká divná, radši budem chodit za plot na pole. Mně ale bylo jedno, co ostatním povídala. Já si hlídal svojí malinovku s paraplíčkem.

V sobotu ráno nás vzbudil hukot za vraty. Vykouk jsem z okna a tam vám stáli tři dodávky se satelitama, policajti s odznakama a spousta dalších zvláštních lidí s přístrojema a nápisem „NASA“

na bundách.

Tak babička vyběhla ven, co tu postávaj u jejích vrat, ať zas odjedou. Poslouchal jsem za oknem a nakukoval. Z černé dodávky vystoupil pán v černém obleku. Za ním si to šinuli dva vojáci se samopalama, fakt opravdickýma samopalama.

„Dobrý den, já jsem pan profesor inženýr magistr Stuart Jones a pracuji pro NASA. Matka byla Česka, takže si určitě budeme rozumět.“

„Dobré není, když mně tu kluka budíte.“

„Omlouváme se. Máme však informace, že u Vás dochází k jistým jevům, jež vyžadují naši pozornost. Mohl bych se podívat na Vaši latrínu?“

„Radost z toho nemám, ale lepší, než abyste mi dělal bordel za vratama.“

„Děkuji, jste laskava. Come on, guys!“

„Ts ts, všichni mi po zahradě běhat nebudete, to teda né. Pojdte, ale jenom vy.“

„Stay here, guys,“ nařídil pan Jones. Pak se šel s babičkou podívat na kadiboudu. Já, protože jsem povaha zvědavá, jsem vyběhl ven za babčou.

„Tady pozor na záhon, ne že mi pošlapete kytky!“ strachovala se babča.

„Nebojte, dám pozor. To je ona, zmíněná latrína?“

„Vidíte tu jinou?“

„Prý čas v místě, na němž latrína stojí plyne jinou rychlostí. Dříve jste nic nezaregistrovala?“

„Ta kadibouda tam stojí sotva měsíc, před tím stála támhle, ale už se rozpadala a zaplnila, tak mi tu synáček postavil novou.“

„Ani během měsíce jste nic nepostřehla?“

„A to víte, já jsem stará baba, na mě už nikdo nečeká. Mně na čase nesejde.“

„Mohu vejít?“

„Prosím, my počkáme v kuchyni, uděláme si snídani.“

Babička udělala amolety. Strašně jsem si pošmák. Za hodinu přišel pan Jones.

„Neuvěřitelné!“

„Nikdy jste neviděl suchý záchod?“

„Paní, Vaše suché WC popírá fyzikální zákony.“

„Fyzikální možná, ale biologické určitě ne,“ zasmála se babička svému vtípu.

„Velmi úsměvné,“ řekl bez úsměvu pan Jones. „Vaši latrínu musíme prozkoumat pomocí špičkové technologie. S kolegy nainstalujeme zařízení v okolí latríny. Bohužel Vás budu muset požádat, abyste ji po dobu 72 hodin nepoužívali.“

„Šmangote! Takovýho povyku pro nějakou boudu. Co na ní chcete zkoumat, smím-li být tak zvědavá?“

„V první moment jsme si mysleli, že se jedná o černou díru. Ta může být vstupem do červí díry, která propojuje dvě místa v různém čase i prostoru. Nicméně takové zakřivení časoprostoru může způsobit jen velmi těžký objekt. Středem černé díry jsou hvězdy mnohanásobně větší, než Slunce, kterým došlo palivo a silou vlastní gravitace se zhroutily sami do sebe. Vznikne tak bod s nekonečně velkou hustotou o takové hmotnosti, že jeho gravitaci nepřekoná ani světlo a způsobí nám nepředstavitelnou deformaci časoprostoru. Kdybyste se ovšem do takové díry dostala, přesněji za takzvaný horizont událostí, nikdy byste z ní nemohla ani teoreticky vyklouznout ven. Proto se nyní přikláním k variantě, že ve Vaší latríně existuje úplně jiný časoprostor. Dveře Vaší latríny se zdají být branou do jiného světa.“

Cílem zkoumání je zjistit, zdali jí dokážeme využít pro cestování časem. Posléze bychom mohli například přivést otce celé teorie – Alberta Einsteina nebo zabránit 2. světové válce. Úchvatné že?“

„Chleba beztak levnější nebude...“

„Tohle místo je branou do jiných dimenzí a časů, pokud se s ním

naučíme pracovat. Máme na dosah největší objev všech dob. Pochopte, zde musí jít zájmy jednotlivce stranou. Dovolte nám tedy místo probádat, NASA Vám Vaše strádání finančně bohatě vynahradí.“

„Jak je libo pánové, ale nešlapte mi po záhonku!“

„Come on, guys!“

Celý den jsme s babčou seděli doma a hráli karty. Po zahradě se courali vědci, vojáci a já jsem si nikde nemoh hrát. Když jsem si šel kopat ke smrku, vojáci mě hned vyhnali. Byla to příšerná nuda. Jak to viděla babička, co za spoušť lidí od NASA udělali, i kytky na záhonku rozdupali, začala se vztekat, že to teda né. Pak šla babička píct buchty. Babička měla nejlepší buchty na celým světě. Udělala jich spoustu. Tolik jsem jich pohromadě nikdy neviděl. Sliny se mi sbíhali, ale babička mi zakázala si brát. Buchty byly pro NASÁky.

Otevřela okna do kuchyně, aby zavoněly na zahradu. Jak to NASÁci ucejtili, hned začali natahovat krky. Tak je babička všechny pozvala. Vědci zahodili přístroje, vojáci zahodili zbraně a všichni se seběhli u pekáče buchet jako supi. Ládovali se, od pusy jim drobky padali, na kadiboudu ani nepomysleli. Sotva zblajzli první várku, na stole přistála druhá a teď už jsem si mohl vzít i já. Tak jsem se do nich taky pustil. Babička mezitím někam odešla. Zmizela i druhá várka. Všichni zase byli zpět při smyslech. Usoudili, že by se měli vrátit do práce. První z nich vyšli na zahradu a najednou jsem slyšel: „Héélp, fájrr.“ Pro změnu se všichni seběhli ke kadiboudě, ale pozdě. Zbyla z ní jenom hromada popela a puch se šířil s větrem po celý vesnici. Babička se smála, až se za břicho popadala.

„To jste zapálila vy?“ obořil se pan Jones na babču.

„Moje bouda, moje zahrada, já si tu můžu dělat, co chci.“

„Zničila jste objev tisíciletí, babo šílená!“

„Co si to dovolužete?!“

V tom k panu Jonesovi přiskočili dva vojáci a namířili samopaly na babičku.

„Vy chuligáni, na starou bábu mířit puškou na jejím vlastním pozemku. Já vám ukážu!“ a přetáhla jednoho z nich pánvičkou po hlavě. Napřáhla znovu, tentokrát na druhého. Ten uhnul a dal se na ústup. Couval ke svým kolegům, ale babička jak byla v ráži, máchala pánvičkou hlava nehlava a vojáci se dali úprkem k vratům, kde naskákali do vozů a ujížděli.

Když zahnala vojáky, vrhla se babča s pánvičkou na pana Jonese. I on se dal na útěk a volal u toho, že si to vypijem, že na nás pošle národní gardu a pak dostal takovou po kebuli, až to zadunělo.

Nakonec NASÁci zmizeli rychleji, než se objevili a my s babičkou zůstali sami.

„Babí, proč si zapálila kadiboudu?“ zeptal jsem se.

„Holota jedna, podívej, jak mi pošlapali záhonek!“

„A babí, jak se k nám teď dostane Albert?“

„Jakej Albert Pavlíku?“

„No přece Ajnšajn...“

Eržika

Kateřina Bařtipánová

Moc ráda čtu a psát jsem chtěla odmalička, jen mi nezbýval čas.
To se teď změnilo!

KATEŘINA
BAŘTIPÁNOVÁ

Tak už je to tady! Na tohle povyražení jsem čekala aspoň dva měsíce. Šuškanďa v lágru byla vždycky zaručená. Co na tom, že termíny moc neseseděly, často nevycházely ani stoprocentní prognózy. Jedna skvělá holka, profesorka z filozofické fakulty, stále říkala, že komunisti to mají nahnutý a na jaře jdeme stoprocentně domů. No, s odstupem času měla i ona pravdu, škoda jen, že o tom komunisti dlouho nevěděli a nahnutý to měli 40 let.

Ale s Eržíkou to bylo něco jiného.

Moje skvělá přítelkyně Janinka, stará jako já, krásných 21 let, byla na začátku basy taková krásně kulaťoučká jako hrnec na sádlo, růžolící obličej, nádherný blond vlasy, jako na slunci uzrálá pšenice a vlídná byla jako sluníčko, od rána do večera. No prostě miláček. Svoji dobrotou omámila i našeho dozorce. Zas takový um to ale nebyl. Byl to ještě kluk. O chlapovi tady nemůže být ani řeč. Měl zrzavé vlasy, hlavu měl jako tykev, a na ní se třepotaly ty zrzavé travičky. Nosil brýle, a za nimi se choulila pichlavá očička, ještě ke všemu bleďounce modrá. Hrůza. Připomínal mi mého bývalého ctitele – Errola, Škvoráka. Ten byl taky nekonečně antisexy. Z toho jsem měla vždycky jen srandu. Ale psal krásně, to se musí nechat. Mne vždycky zavrňelo u žaludku a zamotala se hlava ne z takového chytrolína, jako byl Škvorák, ale z vysokých urostlých sportovců. Co na tom, že v hlavě toho tolik neměli, k tomu jsem se málokdy dopracovala. Byla jsem tehdy hodně svobodomyšlná, řekla bych o sobě - čistokrevná bohémka. Kluky jsem brala šmahem, měla jsem jich na každém prstu 5, a dost jsem jim občas ubližovala. Ale mládí je krutý, a hezká vofouklá a chytrá holka extra nemilosrdná. Náš mladý zrzavý bachař Károly byl Maďar, a v Maďarsku to pěkně vřelo. Probíhala tam revoluce proti komunistům, všelo se na kandelábrech a komunisti měli sevřeno. A my jsme byly v lágru Želiezovce, přímo na hranicích s Maďarskem. Slyšely jsme sem střelbu a zase, pokolikáté už, jsme všechny doufaly, že to rupne, že to musí rupnout. Nalévalo nám to krev do žil, a naše

profesorka několikrát denně říkala vážným, teatrálním hlasem plným opravdového patosu: „Holky, teď to ale fakt rupne, na to dám pravou ruku!“ Ještě, že jsme jí nechytaly za slovo....

Československá vojska byla v pohotovosti na hranicích, a náš Károly se chtěl šikovně ulít, aby nemusel narukovat. A tak se dal k bachařům. Synek z rolnické rodiny. Myslel si, že bude hlídat prostitutky nebo zlodějky. A zatím měl ukázněvat a převychovávat holky podobné těm, které byly jeho kamarádky z vesnice.

No a Janinka správně vyčítla, že nový bachař je asi dobrák od kosti, nebo spíš trubka jazzová, tak trochu přiblíblo, a krmila ho nejrůznějšími báchorkami. Když se ptal, proč sedíme, líčila mu do detailů jak ona a já jsme byly obě milenkami Slánského, a že jsme také židovky. U Slánského v ložnici jsme se také prý seznámily. A dělaly jsme to prý i spolu, my dvě. To jsme tedy byly velký krok vpředu. O homosexualitě se ani nemluvalo, a my už ji veřejně přiznaly. Tehdy mi to přišlo hodně nebezpečné, ale nechtěla jsem být za sraba a hlavně nezkazit pořádnou srandu. Tak jsem to vyjukanému Károlymu nerozmlouvala. Kdyby byl Károly podvraťák, chtěl se před nadřízenými zviditelnit, tak jsme mohly být v base doteď.

Károly nám vyslepičil, že do Želiezovců má být převezena velká část odsouzených cikánek z procesu penězokazectví, který tehdy hýbal minimálně celým Slovenskem. V případě totiž figurovala i vražda policisty. A to nás hodně zajímalo.

A taky že jsme se dočkaly. Přivezli jich asi osm ženských, různě starých. Kdo je mezi nimi ta pravá královna jsme poznaly hned. Eržika. Nádherná ženská, i když měla kolem očí pavučiny vrásek, na cikánku poměrně vysoká, nádherná postava, černočerný pohled uhranul snad každého, krk jí obepínala šňůra perel. Ani vteřinu jsme neváhaly, že jsou pravé. A toho zlata. A za ní, jako za carevnou, s uctivým odstupem, vždy klopýtaly její poddané, ženské, které na Eržiku pracovaly, čistily jí boty, dávaly jí nejlepší

kousky svého žvance, upravovaly jí vlasy, praly prádlo. Tak jim velely jejich staré rodové zásady postavené vysoko nad jakékoli zákony totalitní komunistické země, které neuznávaly ani za mák. Eržika byla manželka cikánského krále.

Každé ráno, když jsem odcházela na pole, v létě bylo 40 stupňů nad nulou a v zimě zase 30 pod nulou, začalo každodenní divadélko. Eržika spustila na dozorce: „Pán najvyšší, pán najvyšší, tady mňa pchá, tady prestreľuje, niemožem pracovať. !“... A všechny její poddané se také vrhly na dozorce, chytaly je za ruce, za nohy, vřeštěly jak vrány. Dozorci chtěli mít pokoj, báli se potíží, a tak jim to vždycky vyšlo. Mně nevyšlo nikdy nic.... I ty nejstarší kamarádky, opravdu nemocné staré ženy, bez léků a lékařského ošetření, musely bez milosti pracovat, celý den, od rána do večera. Jediné, co jsme my mladé mohly potajmu dělat, bylo vyplít kousek jejich kilometrového řádku cibule a to jen, když se bachař nedíval. Eržiku a spol dali ke mně na cimru. Tady v base nás politický důsledně promíchaly s opravdovými kriminálnicemi, vražedkyněmi, podvodnicemi, zlodějkami. Opravdová škola hrou, Komenský by měl velkou radost...Mezi státními a kriminálnicemi nebyla z podstaty nevraživost, v jistém slova smyslu jsme byly na jedné lodi, společný nepřítel, stát. Co na tom, že jejich nepřítel by byl stát i za demokracie, ale byly jsme tady a teď, žádná kdyby. Samozřejmě, my státní jsme měly pocit nadřazenosti, seděly jsme za vyšší princip mravní. I když já jsem se hlavně cítila strašně sama, nešťastná, daleko od své bohémské party, milované babičky, psa Dianky, v beznadějně nepředstavitelné situaci, že budu zavřená řadu let. Ale kriminálnice cítily totéž, také tam nechtěly být, ale myslely si, že jsou chytřejší než my, za takovou blbost, co sedíme my by je nikdo nikdy do basy nedostal, to tedy ne! Takže jsme si byly fifty fity a rozjízďedly se tu prachobyčejné mezilidské vztahy založené na sympatiích, nenávisti, závisti, laskavosti a všem, co utváří přátelství, nepřátelství či lhostejnost. V base je to stejné, jen

umocněné tím, že se z toho nedá vystoupit, není úniku.

A Eržika – ta si mne jedinou oblíbila, protože jsem jí připomínala její dceru. Byla jsem celá Mária, a tak jsem se v té jejich hierarchii dostala pořádně vysoko.

V lágru se ztrácelo všechno, a velmi vzácnou entitou bylo spodní prádlo. Toho bylo žalostně málo, ale mne už se od příchodu Eržiky neztratilo nikdy nic. Moje drahocenné stokrát oprané kalhotky hlídalo 7 rozzuřených lvic a kdyby kdokoli na moje hájenství jen pomyslel, rozcupovaly by ho na krvavé kousky.

Po řadě týdnů sblížování došla Eržika k názoru, že jsem vlastně člen její rodiny a že mám právo vědět o své rodině vše. A tak mi vyprávěla příběh její cikánské rodiny.

Eržika s manželem, principálem cimbálové kapely, žili na okraji města Košic v krásné vilce. Měli spolu syna Štefana a dceru Máriu. Syn byl velice umělecky nadaný, a tak ho rodiče dali studovat grafickou školu. Po úspěšném dokončení školy to byl právě on, kdo přišel s nápadem založit kaligrafickou dílnu a tam tisknout padělané peníze.

Dlouho to vycházelo, peníze se dařilo dávat do oběhu, ale smyčka se s množstvím padělaných peněz začala stahovat. Policie nasadila do romské komunity cikánského policajťíka, aby se infiltroval a zajistil důkazy. To se mu také podařilo, ale než stačili podezřelé pozavírat, kluk se ztratil. Policie ho usilovně hledala, ale nemohla ho najít. Až nějaké malé děti z této komunity vypověděly při své dětské naivitě, že viděly, jak a hlavně kde byl pohřben opravdový kuň. Policie koně vyhrabala a v jeho útrobách našla zašitého zrádného policajťíka. Za zradu vlastní krve se holt tvrdě trestá. Vraždu prý měla na svědomí Eržika. A byla na to patřičně hrdá.

Za zabití policajta a penězokazectví, za jedny z nejhorších zločinů v každé zdravé společnosti, byly tyto dámy odsouzeny na daleko méně let, než moje tetička za vedení skautského oddílu.

A tak jsem tady v té vybrané společnosti čas měřila od propuštění

Eržiky k příchodu jiné Eržiky, od návštěvy k návštěvě, kterou mne často na poslední chvíli zrušili, od balíčku k balíčku, který ke mne dorazil ohlodán na kost, od vánoc k dalším vánocím. A při tom mně utíkala nejkrásnější léta mládí.....

ZDENĚK
HLEDAČ

Ještě jedno

Zdeněk Hledač

Bezdůvodný optimista mírně zasmušilé povahy.

ZDENĚK
HLEDAČ

Prošel jsem chodbou s časovými výtahy a vrazil do jednoho ze svých klonů. „Ahoj,“ řekl mi. „Ahoj,“ řekl jsem mu já. Potkávat vlastní klony na chodbách výzkumáku není nic moc přitažlivého, ale zvykl jsem si. Zvykl jsem si na velmi pohodlný život.

Vybrali si mě, aniž bych tušil, že jsem testovaný. Hledali průměrného, pracovitého, ne však zbytečně ambiciózního člověka, ochotného za peníze poskytnout kousek své DNA, genové šroubovice, trochu červených krvinek a kdo ví čeho ještě... co si ze mě půjčovali, aby mohli vyrobit další, naprosto shodné JÁ. Zatím čtyři kusky v záběhu. Pokus dokázat konkurenci s biologickými roboty, že klonové budou levnější a využitelnější záležitost.

Hledali středně vzdělaného blbečka, průměrného pracanta průměrných vlastností... bez rodiny, bez dětí, bez závislostí... a objevili MĚ. Nic průměrnějšího se najít nedalo, přiznávám... Slíbili mi stálé místo, lékařskou péči, peníze. Já si do smlouvy přidal sexrobotku a každý měsíc výlet do baru Na glajze. To kvůli Zitě, co tam obsluhuje.

Zitu jsem si našel v muzeu, na sto let starých fotkách... Vypadala neskutečně přitažlivě, tak jsem si našetřil... a odjel. Bylo to tam bláznivě nebezpečné, alkohol se dal koupit za peníze, cigarety bez povolení, a nejenom cigarety... Zita obsluhovala v krátké sukni, byla nádherná... Trochu jsem se do ní zakoukal. Vlastně hodně. Jezdím za ní každý měsíc, mám to v té smlouvě...

Potkávat své vlastní klony na chodbách ústavu je dost blbé, ale včera jsem potkal jednoho, z něž jsem byl docela nesvůj. Přestože jsme všichni úplně stejní, zdálo se mi, že tenhle se nějak liší. Klidně bych se vsadil, že to není ani jeden z těch čtyř, které ze mě vyrobili. Jenže to je úplně nesmysl, protože víc jich být nemůže. Na každého jsem podepsal zvláštní dodatek ke smlouvě, pátý má přijít na řadu až za dva měsíce. To jsem ještě netušil, jak může být taková smlouva, která vypadá úplně jednoduše a zajišťuje mi pohodlný život na účet firmy, zrádná.

„Končíš,“ řekl mi totiž ráno Boris, můj nejbližší šéf. I kamarád, myslel jsem si do teď mylně. „Končíš, jdeš zpátky do hlubin. Je mi to líto, ale jim se to povedlo.“

„Co... o...?“ vytréštil jsem oči, jako by Boris promluvil středověkou latinkou. „Co se komu povedlo?“

„Zvládli naklonovat klon. Tvůj klon. Už tě nepotřebují.“

„To je nějaká blbost. Mám ve smlouvě... musí mít mé svolení...“

„Ale houby. Musíš jim dát svolení na každý další klon ze SEBE. Jenže jim se podařilo udělat dokonalý klon tvého klonu, na ně žádná práva nemáš. Už ti nemusí platit ani dodržovat smlouvu... Nemusí akceptovat lidská práva, klon klonu není dle Zákona o lidství pravý člověk. Obešli to, dokonale.“

„To přece není možné,“ vydechl jsem. „Z klonu lze získat plnohodnotný klon možná tak ze semene, od embrya... Jenom ze MĚ můžou vyrobit úplně to stejné, ihned funkční JÁ!“

Boris se na mě díval jako na největšího bezmozka. „Ti říkám, že se to naučili. Celá jejich práce s tebou mířila sem. Nepotřebují tě, jsi v hajzlu. Já jsem v hajzlu s tebou, najali mě jen kvůli tobě. Jenže mě někam přeřadí, najdou něco jiného... Ty půjdeš...“

„Jako kam... půjdu? Mám smlouvu...“

„Co by, pomazeš zpátky do podhradí. Oni ti něco najdou. Hlady nechcípneš... možná...“

„Tak to tedy ne! Ty snad víš, proč to nejde... Já nemůžu! Boris, myslel jsem, že jsi kamarád!“ Ne, že bych si to někdy myslel úplně a bez výhrad, ale trochu přece jen jo.

„Ježíš, a proč ti to teda říkám? Když nesmím, ha? Právě proto, že jsem kamarád! Vždyť mi jde o krk, není to oficiální... V pondělí za tebou přijdou s dalším dodatkem smlouvy. Bude vypadat úžasně, ale ve skutečnosti podepíšeš, že končíš. Když nepodepíšeš, rozloží tě. Některé kousky se jim ještě budou hodit...“

„Oni mě... zlikvidují?“

„Jo, kamaráde. Tak jako mě, jestli se doví, že jsem ti něco vyžvanil.“

„Já... zdrhnu! Přežiješ to?“

„Není jak zdrhnout... Blázne, oni ti nic nedovolí. Přežiju, když mě do toho nenamočíš...“

„Borisi, někam mě pusť. Jestli mám o tom všem vědět až v pondělí. Někam jo. Smlouva zatím platí, mám to ve smlouvě.“

„Panebože! Ty to fakt riskneš?“ Zíral na mě jako neandrtálec na orloj.

„Jo. Co by mě tady čekalo? Udělám to...“

„Dost! Nechci o tom nic vědět. Hele chlape – měj se tam, jo? Bože, taková věc!“

„Co myslíš, pošlou někoho pro mě? Mám se bát i tam?“

„Blázníš? Jsi jediný, kdo se tam kdy odvážil. To místo... a doba... Za to jim nestojíš, budou rádi, když se tě zbaví.“

„Tak tedy sbohem, kámo...“

„S kým? Naivko... Nepřežiješ tam týden, způsoby místních... Cizince tam zrovna moc nemilují. Není to dobré místo...“

„Lepší než zpátky do podhradí. Nebo rozložený fungovat v biorobotech. Já mizím, Borisi.“

Neřekl nic, už ani nade mnou nekroutil hlavou. Odešel a já věděl, že ho už nikdy neuvídím...

Zasraný systéme, takhle ne! Končím... V náramku mám zabukovaný ještě jeden časový výtah. Jízdenku na svobodu. Nic nemůže být tak špatné jako život v podhradí. Zvláště pro toho, kdo se jednou ocitnul na výsluní...

Rozkašlal jsem se hned ve vchodu do baru. Na těžký vzduch jsem se vždycky musel chvíli adaptovat, zatímco domorodci se v něm rochnili a proháněli ho plícemi se zjevnou rozkoší. O sto let později by sem vtrhly protichemická a protidrogová jednotka a vyklidily by celou Stodolní. Možná i celou Ostravu. No jo, ale když tady obsluhovala krásná Zita... V baru Na glajze.

„Jé, vítám vás,“ smála se. „To už je zase měsíc? Ty služební cesty máte tak pravidelné...“ Postavila přede mě pivo. Ne pivo, jak znáte vy pivo, ale obrovskou sklenici Ostravaru plnou pěny a alkoholu. Právěk, rok dva tisíce čtyři.

„Tohle není služebka,“ přiznal jsem a napil se zhluboka hořkého nápoje. Už jsem si na něj zvykl. První uhasí žízeň, druhé rozproudí krev, třetí vzbuzuje touhy. Dál jsem nikdy nepokročil, přece jen nejsem na drogy zvyklý.

„Ne? Stěhujete se sem?“ Protančila kolem stolu, štíhlé nohy v černých legínách, plato piv na dlani.

„To záleží dost na vás, Zito...“ vydechl jsem, když se zase vrátila.

„Na mně? Jak to?“ zpozorněla a podala mi druhé pivo, první sklenice byla prázdná.

„Nemám kde spát,“ přiznal jsem.

„...a žádné prachy,“ pomohla mi. Ale usmívala se.

„Nějaké prachy jo,“ řekl jsem a ukázal jí hrst bankovek. Patřily ke smlouvě, která v podělí vyprší... Nikdy jsem je nepočítal.

„Tak to můžete do hotelu. Klidně si nějaký kupte celý. Až to na vás přijde, zavolám vám taxi.“

„Já nechci do hotelu. Potřebuji tu zůstat. Myslel jsem, že třeba... jestli jste sama...“ Koktal jsem velmi úspěšně a chlemtal druhé pivo, na odvahu. Venkovní dveře se rozletěly a dovnitř vtrhlo několik mladíků s bílomodrými šálami. „Mistřiiii!“, zařval jeden z nich do sálu. „Baník pičo!“

„Fajne pičo,“ odpověděl jsem po jejich, aniž bych přesně tušil, o čem je řeč. Během několika návštěv jsem se pomalu etabloval. Po druhém pivu odvaha, po třetím touha...

Zita znovu obešla lokál a vrátila se k baru. Najednou se zdála taková nejistá, bez toho profesionálního úsměvu pro zákazníky.

„Podívejte, jsem sama a mám malý byt. Vy se ke mně vždycky chováte moc hezky... Jenže budete muset počkat až zavřu a uklidím a vytřu...“

„Počkám. V kolik to bude?“

„Nevím,“ rozesmála se. „Baník je mistrem ligy, dnes to bude na dýl...“

„Baník pičo,“ vyjádřil jsem hlasitý souhlas. Celá hospoda se ke mně přidala. Hmm, pak že nemají rádi cizince. „Pomůžu vám s tím uklízením, až se to tu vyprázdní...“

„To bude fajne,“ řekla a usmála se tak krásně, že na mě přišla touha hned po druhém.

Klonové, klonujte se třeba do nekonečna. Já se pokusím aspoň částečně naklonovat starým příjemným způsobem předků. Ještě jedno pivo, prosím! Na žízeň, na odvalu, pro touhu...

КА
НА
ЛЕ
НА

Není cesty zpět

Lenka Hajná

Lenka je sedmadvacetiletá zdravotní sestra z východočeského Lanškrouna, momentálně již příliš dlouho na rodičovské dovolené. Kromě svých dětí má ráda pohyb, volnočasovou literaturu, klidné večery, při kterých občas zkouší tvořit krátké příběhy a pít horké kávy za poslechu absolutního ticha.

LENKA
HAJNÁ

Pomalu si sedám a čekám, až se mi přestane motat hlava. To zas bylo... No, sice si nepamatuju úplně všechno, ale soudě podle peněženky, ze které se mi moc peněz neztratilo, hlavy, která se mi pořád točí a mlhavých vzpomínek to celkově vypadá, že to nebyl úplně ztracenej večer. A co teprve ta noc a ranní svítání... Snad opravdu svítalo a nesvítil mi lampou do ksichtu, aby udělal nějaký extra dobrej fór, jak někoho třeba může v nalitý náladě někdy napadnout. Ale jinak to bylo pěkný, velký a vůbec... Kde vlastně je? Super, už je pryč, asi správně pochopil, že nejsem zrovna ideální adeptka na přípravu romantické snídaně do postele, takže ani hloupej nebude, ideální partie! Při té představě se ironicky zašklebím. Musím vyprat.

Svlíkám povlečení i prostěradlo, na kterém vynikají nepravidelné podezřelé skvrnky. „Dej to na dlouhej program, ať z toho něco nechytneš,“ jako kdybych slyšela matku. No dobře. Naleju gel (na rozdíl od noci), do pračky a mačkám start. Sama bych potřebovala spíš restart.

Vlastně všechny akce, na které společně s Katkou vyrážíme jsou až příliš časté a jejich průběh je stejně předvídatelnej jako moje pozdější kocoviny. Alkohol, tanec, zpěv, alkohol, tanec, polibky, alkohol a později unavená Katka, která říká že jde domů. Nakonec cesta ke mně, vše se podivně míhá a já se tomu za doprovodu nějakého ryzího gentlemana bez bílého koně blbě směju. Pak řeknu, ať jde dál, po spanilé jízdě ho rádoby taktně vyšoupnu ven z bytu a usu. Po probuzení, vždy ještě naspeedovaná chlastem rychle svlékám ložní prádlo, na němž mi noční návštěvník obvykle nechá „něco ze sebe“ a zapínám pračku. Nejspíš z důvodu, aby na mě nějaká pohlavní nemoc neskočila z prostěradla nebo nevím. Chlast mi sebral už asi dost mozkovejch buněk. I když... Těžko říct, jestli to dřív bylo lepší.

„Jak ti je?“ Vidím na displeji zprávu od Katky, odeslanou už před dvěma hodinami. No jo, Katka má doma dítě, ta si nemůže jen tak

vychrapovat, včera se bavila, tak dnes musí trpět, prý úděl matek, říkává trochu trpce. „Jo, dobře, asi půjdu ještě spát, ať zaspím to střízlivění.“

Zrovna přemýšlím, že se umrtvím ještě jedním pivem a půjdu si lehnout na nepovlečenou postel, když mi náhle telefon, na který chvíli jen tupě čumím, začne v ruce divoce vibrovat. Máma, no jasně. Stejně, jako mé kocoviny jsou předvídatelné i matčiny víkendové telefonáty. S očima v sloup mobil nepříliš nadšeně zvedám.

„Haló?“ „No, to jsem já, ahoj.“ „To je mi jasný.“ „Cože?“ „Nic, co potřebuješ?“ „Ty se ptáš, co potřebuju? Už měsíc ses za náma nestavila.“ „Mami, já nemám čas, mám toho hodně.“ „Myslíš hodně chlastaček a courání po nocích?“ „Jo. A k tomu ještě chodím do práce.“ „Do práce, jistě,“ zazvoní mi v uších její uštěpačný tón. „Tak o co jde?“ Trochu afektovaně zívnu. Na tvoje peskování jsem tak zvědavá. „No, potřebovala bych do města, tak jestli pohlídáš babičku, ale samozřejmě, jestli chceš spinkat, protože jsi z toho nočního tahu unavená, stačí říct. Já budu sedět doma na zadku anebo ji tady nechám klidně samotnou a budu doufat, že zas neobráti byt vzhůru nohama jako minule. Ty vůbec nevíš, čeho je schopná.“ Její hlas dostává mírně hysterickéj podtón. „No jo, za chvíli jsem u tebe,“ hrabu se z nepřevlečené postele s vidinou dalšího nevydařenýho dne.

„Tobě to trvalo,“ přivítá mě ve dveřích matka, už napůl připravená k odchodu. „Taky tě ráda vidím.“ Nevěří mi a není to způsobený jen tónem, kterým to říkám. Pro matku jsem vždycky byla jedno velký zklamání. Osamělý dny sama doma v obýváku, když byla máma na přesčase, osamělý dny sama v pokoji, když volný čas trávil jen u televize, s cigaretou v jedné ruce a bezednou sklenicí vína v druhé. Po výplatě lahvové, jinak krabicové, které si přelívala do staré skleněné karafy. Prý aby to mělo nějakou štábní kulturu, smála se často vlastnímu důmyslnému vtipu a měla u toho lehce

rozostřenej pohled. Odér chlastu, smrad z nejlevnějších cigaret, informace, že pořídít si děcko stojí jen prachy a hovno z toho.

A ten, se kterým si TO DĚCKO pořídila stál prý taky za hovno a není důležitý, kdo to byl. Nalítá neměla matka nikdy moc zárnou slovní zásobu. Vše bylo většinou „na hovno“. Těžko říct, jak to měla za střízliva, nemívala jsem tu čest. Má sladká vzpomínka na dětství.

Později jsem sekla se střední školou, našla si práci v baru i vlastní pronájem a jí se konečně ulevilo. Jenže pak onemocněla babička a máma se rozhodla, že se o ni postará. Dle jejích slov lepší, než makat ve fabrice. Každopádně od doby, co má drahou babičku doma, se mi nějak často ozývá.

„Dej jí kdyžtak oběd, musím jít.“ Prásknutí dveřmi následované spěšnými kroky. Naberu divně kalnou tekutinu a kráčím do mého bývalého dětského pokoje. Jen tenkrát to tam tak nesmrdělo.

„Čau babi, dnes ležíš?“ Nic. Babi na posteli kouká do prázdna.

„Prej ti mám dát polívku.“ Trochu té šlichty naberu. „Dej si.“

„Klepeš se hůř než já,“ počastuje mě trefnou upřímností. „No jo, není mi dobře.“ „Moc piješ.“ „Hmm, dej si tu polívku prosím tě.“

„Nedá se to žrát.“ „Jo, to máš asi pravdu.“ „Dej mi něco jinýho.“

„Nic jinýho tady není.“ „Tak já to zkusím.“ Ochutná polívku, aby jí

po mě vzápětí prskla. „Hele, buď to normálně sníš nebo to vezmu a vyleju do hajzlu,“ začíná mi pomalu docházet trpělivost. „Jste obě stejný mrchy. Zapal mi alespoň jedno.“ „Toho se nenajíš,“ zapaluju cigaretu a babi z ní labužnický potahuje. Alespoň tu nejsou tolik cejtít ty chcanky. Dokouří a zas jen zírá před sebe. Fakt depresivní neděle.

„Slyšela jsi tu ránu a potom šum křídel?“ Vytrhne mě z letargie zas ten její divnej hlas. Gratuluju, gratuluju, za chvíli ti tohle všechno skončí.“ „Cože?“ Na chvíli mi připomene jednu hororovou stařenku, která vidí na druhý břeh. Ten film byl tenkrát obdobně děsivej. „Nic, chci spát.“ Odnesu tedy misku do kuchyně a čekám

na matku, která se vzápětí přiřzene.

„Čau, jsem tady, jedla?“ „Moc ne, prej se to nedalo žrát,“ sleduju potěšeně, jak se zatváří kysele. „Tak jsi jí dala něco jinýho?“ „Cigáro, nic moc k jídlu tu nemíváš.“ „Mohla jsi jí namazat rohlík.“ „Však to už zvládneš sama.“ „Taky by ses mohla stavovat častěj, jsem tu na ni pořád sama, je to náročný.“ „Jo, to věřim. Hele, doma mi pochcípaly všechny kytky, jak se mám starat ještě o babičku? Leda by ses jí chtěla zbavit.“ „Nemyslím starat, stačí pomoct.“ „Však pokud potřebuješ pomoc, zaplat si nějakou pečovatelku, ne? Nebo důchodák...“ „To stojí hodně peněz.“ „Však taky příspěvek na péči není na víno a cigára, to ti nikdo neřekl?“ Matka trhaně zakrouťí hlavou jako kdyby měla tik a vyfoukne kouř. „Jsi strašná mrcha.“

„Jsi strašná mrcha,“ říká mi Roman nebo možná Robin, když ho za svítání vyhazuju ze dveří. Mám chuť jít spát a možná budu zvracet. Vlastně nic novýho. Svlékám povlečení, otevírám ledničku a dávám pivo na ex., aby vzápětí vyletělo ven. A kurva... Je mi zle, možná měla babi pravdu, neměla bych tolik pít. Co je mi sakra po senilní babičce? „Gratuluju, gratuluju, za chvíli ti tohle skončí,“ zaskřehotá mi v hlavě.

„Nález je pozitivní, vše v pořádku, mohu tedy gratulovat nebo máte jiný plán?“ Měří si mě moje postarší gynekoložka přísným a zároveň laskavým pohledem za celkem slušivými brýlemi. „To přece... Ne.“ Mám pocit, že budu zase zvracet. Nevím, jestli z představy dětského řevu nebo ze smradu dezinfekce, kterou je v ordinaci nasáklý snad úplně všechno. Nejspíš z obojího. Doktorka mě mlčky pozoruje. „Potřebujete čas na rozmyšlenou?“ Zeptá se po chvíli trochu nejistě. „Příští týden se můžete stavit, to máme ještě čas, ale zbytečně bych rozhodování neprotahovala, čím dříve, tím lépe.“ „Děkuju, ale ne, já to... Já to nechci.“ „Dobře, vypíšeme tedy žádanku, ale jak říkám, čas na rozmyšlenou máte.“ Tváří se vážně a divný ticho se táhne jak nechutná žvejkáčka.

„Odsuzujete mě?“ Slyším sama sebe. „Soudit vás mi nepřísluší,

každý máme právo naložit se svým tělem a hlavně životem dle svého uvážení. Poučí mě o zákroku a potom mi podá ruku. Je studená, až mě zamrazí.

„Jste nalačno, jo? O zákroku vás paní doktorka už určitě poučila. Od půlnoci jste nic nejedla, nekouřila a nepila?“ Tón, který odříkává stokrát naučenou a příšerně nudnou báseň. „Možná kdybych víc kouřila, nemusela jsem teď shánět peníze na ten zákrok.“ Sestra na mě hodí znechucený pohled. „To byl jen vtip, ano jsem poučená až dost.“ „Tady mi vyplňte a podepište souhlasy a pak se převlíkněte, okolo devátý jdete na sál. Další věci vám řeknu později, ještě se za vámi staví lékař. Když bude vše bez komplikací, pustíme vás dnes večer nebo zítra ráno domů.“ Víc se se mnou nevybavuje, proč taky.

Lehnu si na rozvrzané nemocniční lůžko. Jsem tu sama. Podobně jako o víkendech po párty, podobně jako moje máma celej život. Vyplížím se na chodbu. Na sesterně je klid, nikoho nezajímá, že si jdu ven zakouřit. Co by taky mohla způsobit jedna blbá cigareta? Zapaluju si před zadním vchodem a zpomaleně vyfukuju kouř. Chutná dnes nějak hnusně. I tady jsem sama. Sama jako v dětském pokoji, sama jako babička, která tak umře. Vedle mámy, přesto sama. Paradox. Zřejmě se to u nás dědí a má to tak být...

„Každý máme právo naložit se svým životem dle svého uvážení.“ Přísný a zároveň laskavý pohled za brýlemi. „Gratuluju, gratuluju, za chvíli ti to skončí,“ zaskřehotá mi v hlavě. Třeba ta dědičnost není bezpodmínečná. Típnu cigaretu a zabouchnu dveře, na kterých je zvenku koule. Není cesty zpět. Pro věci se vrátím později. Možná. Teď si musím dát panáka. Posledního, to je jasný.

Předvečer Všech svatých

Jolana Schwarzová

Autorka pochází z Hané, kde také téměř celý život žije. Po gymnáziu vystudovala na Masarykově univerzitě nejprve historii, později informační studia a knihovnictví. Od dětství ji provází záliba ve čtení, kterou využívá i ve své profesi knihovnice. Mezi její nejoblíbenější spisovatele patří A. Christie, A. C. Doyle, P. D. James a E. A. Poe.

JOLANA
SCHWARZOVÁ

Ponurý poklid posledního říjnového večera přerušilo bušení na vrata Adletina hospodářství. Neměla ve zvyku se nechat při pečení vyrušovat, obzvlášť, týkalo-li se přípravy smutečního koláče. Přestože do jejího domova na pokraji slatiny návštěvníci, mezi něž čas od času patřili i obyvatelé nedaleké vesnice, zavítali málokdy, vždy tak činili v zajetí nejvyššího zoufalství. Krajem se už po léta nesla pověst, že i přes nepřístupnost prastarého rašeliniště je její usedlost útočištěm všech ztracených a zoufalých duší. Byla poslední nadějí ve chvílích, kdy selhala pomoc ranhojiče a moudrost faráře. „To jsi ty? Čekala jsem tě tu už před dvěma nedělemi. Pojď rychle dovnitř. V podobném nečase není vhodné zůstat venku.“

Muž přijal Adletino pozvání s povděkem. Sychravé počasí coby předzvěst blížících se plískanic zalézalo do kloubů a promoklý plášť už dávno neposkytoval tolik potřebnou ochranu a teplo, po němž vroucně toužil. Adleta mezitím zkontrolovala dopékající se koláč a pustila se do přípravy svařeného vína.

„To už je předvečer Všech svatých? Zaplať bůh,“ povzdechl si s úlevou návštěvník.

Adleta se na něj se zájmem zadívala. Martina, syna novosadského kováře Havla, znala jako neohroženého mládence, který si rozuměl spíše se zvířaty než lidmi. Stejně jako ona se narodil na blatech, v rodině léčitelů a bylinkářek. Jejich předkové patřili díky svému porozumění zákonům přírody také mezi vědmy a zaříkávače. Znali kdejakou bylinu, keř i strom, temná zákoutí lesů, skal, strání i slatí. Martin navíc po starém Havlovi zdědil schopnost odhadnout nejen neduhy zvířete, ale i lidská trápení a přání.

Adleta vytáhla hotový koláč, nalila Martinovi do džbánku víno a přisedla si k němu.

„Co tě zdrželo?“ zeptala se opatrně.

Martin se zachumlal hlouběji do ovčí kůže a suchých svršků, které mu Adleta poskytla místo jeho mokrého oděvu, a upil trochu horkého nápoje.

„Byl jsem u strýce Rozňáka v Církvicích. Celou dobu jsem se nemohl zbavit nepříjemného dojmu, že se děje něco zvláštního až nepatřičného. A na začátku podzimu jsem si uvědomil, že doba v kovárně a v okolí vesnice plyne jinak. Prostě jako by na různých místech běžel různý čas, paralelně. A jako by ho za určitých okolností bylo možné zahlédnout nebo spíš pocítit. Sama víš, že s podobnou obavou se nemohu svěřit jen tak někomu. Rychtář by se mi vysmál a pan farář by v něm okamžitě viděl ďáblovu nepravost. Ačkoli v tomto případě bych s ním s chutí souhlasil.“

Adleta mu naslouchala s narůstajícími obavami. Podobný jev pozorovala i na blatech, dokonce se jí o něm několikrát zmínil i pastýř, když k ní zavítal pro byliny pro nemocné ovce. Ten ho však přisuzoval době, již bylo potřeba k nastolení rovnováhy v přírodě a mezi lidmi navzájem.

Jedním z takových období byl i předvečer Všech svatých. Církev oslavy spjaté se svátkem oficiálně odsuzovala jako pohanské a tudíž pro řádného křesťana nepřijatelné. Osvícení kněží, mezi něž patřil i farář z Církvic, však vydlabané tuřiny a obřadní pečivo tiše tolerovali a zádušní mše celebrowali až v následujících dnech. Všimli si kradmých pohledů a obav svých oveček, jakmile příliš zasahovali do průběhu dávných obyčejů.

„Dnešní noc bude temná a dlouhá, Martine. Z bažin povstává starobylé zlo a temnota.“

Martin se na ni nechápavě podíval. Hlavou mu však náhle probleskla dávná vzpomínka na prástky před dvaceti lety. Sotva odrostl batolecím šatům, začal se tátovi motat pod nohama. V té době strávil s matkou, Adletinou neteří Dorotheou, večer v chalupě formana Dříka. Jak pokročila hodina, a děti začaly klimbat na peci, nastal čas pro báchorky a příběhy ze slatiny. Vévodily jim zkazky o zbloudilých mrtvých s podivnou barvou kůže, kteří se tu a tam na slatích objevili.

V komíně zavyla meluzína a Martin úlekem nadskočil. S neurčitým

pocitem strachu se na tetu zadával.

„Co o blatech víš? Nebo spíše, co mi můžeš říct? Co za tajemství skrývají?“

„Smrt,“ odpověděla. „A náš rod je jediný, který zde dokáže žít. Zpočátku byla samota našim útočištěm, protože se lidé našich znalostí a schopností báli. Postupně ale zjistili, že jim můžeme pomoci s jejich neduhy, obavami a city. Pro faráře jsme však zůstávali šarlatány spolupracujícími s temnými silami. Ovšem jen do chvíle, kdy sám potřeboval pomoci. A ne, tribunálu se nebojím. Nemají mi co vzít. Mým jediným majetkem je tohle hospodářství, ani mi nikdo nedluží peníze. Za své služby jsem si nikdy nic nevzala, měla jen jednu podmínku. Učinit tři dobré skutky.“

„Ale co když ti samotu seberou?“

„V minulosti se už několikrát stalo, že náš rod vystěhovali, ale žádný z jejich nových obyvatel tu nevydržel dlouho. Buď přišel o rozum, nebo o život. Nebyl to jejich domov, netušili, jak se v blatech pohybovat a žít. My se však v průběhu staletí stali jakýmiś strážci hranice mezi slatinami a ostatním krchlebským panstvím. Čas tu totiž pořád plyne jinak...“

Přestože se Martina na Havlovo přání snažily s Dorotheou udržet co nejdál od blat, Adleta chápala, že už není cesty zpět. Musí mu navzdory nesouhlasu jeho otce přiblížit minulost jejich rodu. Věděla, že ho bažiny i přes svá tajemství přitahovaly a brzy je znal lépe než sama Adleta, jež o nich už od dětství slýchala řadu příběhů a legend.

Pročítáním rodinných zápisků, farních a obecních letopisů postupně zjistila souvislosti ústně tradovaných báchorek a pověstí. Pomáhal jí kantor Sádovský, jenž jí vděčil za záchranu ženy a novorozeného syna. Díky výuce správcových dětí měl přístup do vrchnostenského archivu panství. Adleta svou prosbu zdůvodňovala pátráním po historii rodu a usedlosti, kterou získali od Jáchyma Trojinského knížete ze Stříbrné, původního majitele

krchlebského panství. Podle záznamů v soupisech majetku ji po svém návratu z cest měl dát v užívání podivnému poutníku Eliášovi, s nímž se seznámil ve Svaté zemi. Byla odměnou za vyléčení těžkého zranění nejoblíbenějšího Trojínského koně.

Už za aristokratova života se nad blaty vznášel přízrak smrti, který čas od času vydal podivná mrtvá těla. Zpočátku se jednalo o uprchlé zločince a nevěstky, později i o ztracené kupce a tovaryše. Místní jejich existenci nejprve přisuzovali novému obyvateli, jenže se objevovala i v období, kdy se u slatí nepohyboval. Proto se i přes nedůvěru, se kterou se mezi starousedlíky Eliáš setkal, snažil s vědomím nevinu pomáhat a léčit.

Návratem ze Svaté země Trojínského cesty skončily. Mezi lidmi se v průběhu několika málo let rozneslo, že se pán důsledně dožaduje dodržování povinností poddaných, ať už skutečných či domnělých. Se skupinou černooděnců pravidelně vyrážel na lov, ale na zvěř ve svých lesích necítil. Nebylo týdne, aby se z blat nenesl hrůza nahánějící zoufalý nářek.

Trojínský postupně přestal svou zvrácenou povahu skrývat. Lidé se začali obávat, kdy s černooděnci zavítá i do jejich domovů a vybere si svou daň. Stačilo málo, aby se pánovi znelíbili – svatba, příjíždějící vůz... Po štvanci končící v bažinách nešťastníka sám Trojínský mučil, nakonec mu podřízl hrdlo a svrhl ho do bažin coby oběť temným silám.

Jediný, kdo se mu pokusil odporovat, byl Eliáš. Varoval Trojínského, že za všechny své skutky dojde stejně strašné odplaty. Pán mu však nedopřál sluchu, jen se vysmíval a v řádění pokračoval. Jedné sychravé říjnové noci vyrazil ze zámku jako smyslů zbavený. Hnal koně směrem k Církvicím, kam už ale nedojel. Cestou přes blata kůň klopýtl tak nešťastně, že i s jezdcem zmizel v rašelině.

Kraj si oddechl. Jen Eliášovi nedalo neblahé tušení spát. V jeho domovině byla blata branou do věčného světa bohů a lidé se k nim chovali s úctou. Trojínský je však svým jednáním znesvětil

a přivolal na sebe trest, což při prvním výročí Trojinského smrti potvrdilo Eliášova slova. Z bažin se ozýval nářek, kupci a formani několikrát na svých cestách kolem Nových Sadů zaslechli dusot kopyt stáda koní. Koho dostihl po setmění, zmizel beze stopy. Eliáš a jeho rod se od slatí už nevzdálili. Využívali svých vědomostí, které si po generace předávali a doplňovali, aby bésům zamezili ve větším řádění. Stali se ochránci tajemné hranice mezi slatinami a světem živých. Martin konečně pochopil, co ho na blatech přitahovalo. Patřil sem, stejně jako Adleta.

Spisovatel

Pavel Liprt

Rád se toulám krásnou krajinou, prostě jsem hladový po cestování s nebezpečnou chutí poznávat svět. O kráse věcí okolních a svých zážitcích si píši na blog povídání. Občas zkusím napsat také trochu něco jiného, například povídku.

PAVEL
LIPRT

První povídky se Jakub pokoušel psát již během studií. A psaní mu vydrželo dodnes. S větším či menším úspěchem mu knihy vydávali a lidé je četli. Neustále psal a psal, také o ženách, ale tu pravou si ve skutečném životě zatím nenašel.

A tak byl často doma sám. Stejně jako dnes.

*

„Co tu děláte?“ zeptal se roztřeseným hlasem, když se v noci vzbudil a spatřil u postele neznámou slečnu.

„Jmenuji se Jolana a vypadá to, že jsem vás vylekala,“ odvětila neznámá.

„Kde jste se tu vzala?“ pokračoval vyděšeně Jakub a zkoušel se štípnout do ruky.

„Ale já nejsem vaše halucinace ani sen.“

Jakub zakroutil hlavou a posadil se na posteli. Rozsvítil lampičku na nočním stolku a snažil se uvažovat. Občas míval v noci dámské návštěvy, ale Jolanu vidí poprvé. A především nemohl pochopit, jak by se dostala bez jeho vědomí do bytu.

V podivném dvojsvětlí, jež tvořila lampička a měsíční svit, pronikající jen stěží skrz zatažené závěsy, pozoroval její tvář, která měla neobyčejně zajímavý výraz.

„Co chcete?“ odhodlal se nakonec zeptat. To už se netrásl jenom jeho hlas, ale celé tělo.

„Vypadá to, že si mě asi nepamätujete, pane spisovateli.“

Bedlivým pohledem se znovu zaměřil na její obličej. Mozek pracoval naplno. Protřel si ještě jednou unavené oči a zkoušel vzpomínat. Ale ač se snažil sebevíc, nakonec zavrtěl hlavou. Potřeboval by ještě nějaký čas, než se mu do mysli ovládané odcházejícím spánkem, vkradou první myšlenky.

„Ne, nepamätuji,“ zmohl se na stručné konstatování.

„Jmenuju se Jolana a vy jste mě stvořil.“

„Ale to je nesmysl! To nemyslíte vážně!“ Jakub vytřeštil oči a začal vzpomínat na své minulé dámské známosti. Že by měl dceru

a dozvěděl se o tom, až dnes? Co po něm asi bude chtít? Peníze, uznání otcovství. V hlavě se mu roztáčely myšlenky jak na kolotoči, ale jeho rozum je nezvládal třídit a zpracovat.

Ticho i jeho úvahy přerušila Jolana: „Jsem hrdinkou jednoho vašeho románu.“

„Hrdinka mého románu?“ zakroužil nechápavě hlavou.

„Už je tomu více, jak dvacet let, co jsem přišla na svět. Moc dobře si to pamatuji. Bylo to na páté stránce knihy. Na dalších listech románu jsem prožila moc krásné věci včetně lásky, radosti a štěstí. Ale pak přišlo pro mě něco nepochopitelného.“ Jolana ztišila hlas a skoro šeptem dodala: „Zabil jste mě.“

Jakub sebou škubnul a na těle ucítil zvláštní mrazení. Zalapal po dechu a zakoktal: „Co...cože jsem vás...zabil? Vážně?“

„Ano. Na poslední stránce, v posledním odstavci, v poslední větě vaší knihy. Ale to vy si patrně již nepamatujete,“ vzdychla zhluboka a slza jí začala zlehka stékat po tváři, než dopadla na studenou zem.

„Tak se nezlobte a berte to trochu s nadhledem. Já si opravdu nevzpomínám na všechny své literární postavy,“ odvětil s rozpačitým výrazem ve tváři.

„Já se nezlobím, jenom nechápu, proč jsem byla jediná. Ostatní, nejenom v této knize, ale během celé vaší dosavadní rozsáhlé tvorby, ostatní vždy přežili. Jenom já!“ dodala sice zklamaně, ale důrazně.

„To byl prostě tehdy asi takový literární záměr.“

„Asi...literární záměr? Nebo snad omyl, který trvá již dvacet let.“

„Věřte mi slečno, dnes to moc nechápu. Patrně to nebyl úplně dobrý konec, a už vůbec ne úspěšný román,“ snažil se to Jakub nějak vysvětlit, ale mluvilo se mu docela těžko.

„To určitě ne.“ řekla Jolana. „Sice psaní románů nerozumím, ale zabít hlavní postavu na konci knížky? Proč jste mi nedal šanci pokračovat v dalším románu či povídce? Co naděje? Na tu jste zapomněl?“

„Asi jsem tenkrát považoval úmrtí za důležitou součást děje té knihy. Ale stále nechápu, co po mě chcete?“ dodal nervózně. Rozhovor ho již přestával bavit, ale tušil, že má z něčeho strach. Nechápal, co se s ním děje. Chtěl pohlédnout na hodinky, ale v tom se venku na kostele ozvalo půlnoční odbíjení.

„Ani jste po dopsání románu neprojevil žádnou lítost. O postavu víc či míň. Vůbec jste se nestyděl za to, co se stalo, za sebe ani za autora knihy. Patrně si ve své spisovatelské hlavě nedokážete představit, jak jsem se tehdy cítila. Nebo Vám to bylo jedno? A mě nezbylo, než se s tím smířit. Ale to už je dávno. Jak se jmenuji, jsem vám řekla. Nyní bych se chtěla pochlubit s tím, co dělám.“ Zdvihla oči a posunula dopředu levou ruku, kterou doposud skrývala za zády.

„Co to držíte v ruce?“ nejistě se zeptal Jakub. Srdce se mu prudce rozbušilo.

„Knihu. Ale ne od vás. Je to moje knižní prvotina. Začala jsem totiž také psát. Děj pojednává o spisovateli Jakobovi.“ řekla.

„Chybí mi tam dopsat poslední stránka, poslední odstavec, poslední věta. A už vím, co tam bude,“ řekla potichu. Sklopila hlavu a zhasla lampičku.

ANNEX
E

Ticho a tma

Jan Pytel

JAN
PYTEL

Bílá chodba, dveře. Bílá. Čistá, chladná, mrtvá. Bílá postel, polštář, tvář. Čelisti v křeči. Žiletkou holíš tu vrásčitou kůži, vlažnou vodou omýváš hrud. Otekly bílý ruce, kůže písečnej prach. Kravatu uvážeš, neboj se, neškrtí. Vždycky mě zajímalo, jestli pod tím svátečním oblečením mají taky spodní prádlo. Teď už to vim.

Klidně breč, to je v pořádku, říká Faksa a podává mi cigaretu. Stojíme venku. Je zima, ale proto se neklepu.

Když to skončí, je třeba něco udělat. Rozloučit se. Otočit list. Já vždycky jdu dolů do sklepa, je tam takový místo, pietní, kaple rozloučení, a zapálím tam svíčku. A tím to hasne. Dřív jsem i brečel, ale teď už ne, to bych se posral.

Prvního vnímáš, ten je nejhorší. Nezapomeneš. Druhej, třetí – možná. Čtvrtěj, pátej – rutina. Šestej, sedmej – nevíš.

Jak jsem sám, všechno na mě padne. A tak se snažim nebejt. Beru směny, co to jde. Směju se a brečim a to mě naplňuje. Několikrát do tejdne přijíždí velký černý auto. Maj svý vlastní vrata. Jinudy se odsud neodchází.

Cestou z práce se stavim pro chleba a balík hřbitovních svíček. Jeden. Pro začátek. Doma pak sedim u stolu a žvejkam ten chleba. Suchej. Nic jinýho bych nepolk. Pořád na to myslim. Když to skončí, je třeba něco udělat. Roztrhnu igelit a vytáhnu svíčku. Položim ji doprostřed stolu. Rozloučit se, otočit list. Tak jo. Zapálím knot, sykne a je tu. Plamínek. Dušička. Rozpouští sněhobílej vosk a posílá ho k nebi. Nebe tu není, jen špinavej strop. Otevřu okno a pozoruju, s jakou rozkoší mizí. Ta radost, ta pozitivní energie, všechn ten melancholickej kýč jde do mě. Myslim na ty, který jsem znal a který mě opustili. Vytahuju další svíčky. Za každýho jednu. Žádnej spěch, nám už nic neuteče. Zapálím a srovnám na

dřevěný desce, lafetě děla. Všichni jste tu, vidím vaše překvapený obličej. Tak jako nikdy předtím, hezky u jednoho stolu. Ponurý večírek mrtvých duší, hřbitov vyhořelých svící.

Ráno cestou do práce kupuju pro jistotu další balení.

Pokoj 306. Ta ruka je jiná. Mladá a hebká. Bílá jako prostěradlo. Nehybně leží na peřině. Měl bych se jí dotknout, ale jen se dívám. Nepravidelně se zvedá s hrudníkem. Nahoru, dolů, chvíli nic, nahoru, nahoru, nic, dolů, nic. Krátký rychlý vzdechy z pootevřených tenkých rtů.

Přijdu blíž. Hlava nakloněná na stranu, bledá tvář a špičatej nos. Ještě chvíli ji pozoruju a pak se lehce dotknu té ruky. Je studená. Otevře oči, kouká bez hnutí.

Ptam se jí, jestli by nebyla radši, aby to udělal někdo jinej.

Nechápe, proč se ptam.

Jsem tady nověj, říkám, zatím jsem dělal jen chlapy.

To je hezký, říká ona, jsem tvoje poprvý. Až na to, že...

Co?

Dnes možná naposledy.

To přece nikdo nikdy neví.

Žebra prořezaný kůží, černý bradavky. Vyždímů žinku v mejdlový vodě a opatrně ji omejujám.

Vidíš, řekla, není se čeho bát.

Tady se modlej všichni, říká Faksa. Každěj chce kněze. Tady jsou si všichni rovný. Nic si nekoupíš, ničemu nerozkážeš, neutečeš. Většinou jsou smířený. Svini poznáš, ta brečí. A ty si přineseš lavor s vlažnou vodou, tak pojď, kamaráde, ať nám tam neuděláš ostudu, dneska je to jistě naposledy. Svini poznáš, sebere poslední zbytky sil, prvně v životě se modlí. Ruce sepnatý a kleje. Vyrve ti žinku

z ruky a schová pod peřinu. Z kapsy vytáhneš jinou. Bezzubý rty sevřený.

306. A kdykoli jdu kolem, těším se i bojím.

Jak se máš? Snad nerušim.

Přála bych si, aby to bylo rychlý. Ale teď ještě ne. Až pak. Chtěla bych ještě vidět svojí holčičku, chvíli s ní ještě bejt. Jen trošku, ne moc, aby se jí pak nestejskalo. Trpět bude ona, mně už bude jen dobře. Přála bych si, aby to bylo rychlý, pak už nebude kam spěchat. Jdu někam, kde nebude nic. Jen černo a prázdno. Jako když spíš a nic se ti nezdá. Už napořád. Zajímalo by mě to pověstný světlo na konci tunelu. Snad že to není nic víc, než návrat na samej začátek, první paprsek světla na cestě z dělohy. Jenže tudy já nešla. Maminku řízli, už o tom nevěděla. Snad někde cestou za tím světlem. A já zůstala opuštěná. Malá holka s velkým tátou. My dva spolu, každej sám.

Byl tu včera. Muj táta. Ptal se, jak se mam. Nevěděla jsem, co na to říct, a tak jsem řekla, že dobře. Zeptala jsem se taky, ono se to čeká. Prej dobře. Přišlo mi to absurdní, ale tak to je vždycky. Vzal si židli a sedl si ke mně. Měla jsem radost, že přišel, a snažila se to dát najevo, jen nevím, jestli to bylo vidět. Zdálo se, že i on má radost, že mě vidí, ale úplně jistá si nejsem. Chvíli jsme si povídali, a pak už nebylo o čem. Seděl tam a koukal. Do zdi, z okna, do podlahy. Byla jsem z něj trochu nervózní, myslím, že on ze mě taky. Pak vstal a řekl, že zase brzy přijde. Já řekla, že tu budu. Chtěl ještě něco dodat, ale začaly se mu chvět rty. Otočil se a odešel.

Když mi to řekli, byl to šok. Nikdy jsem nebyla bojovnice, ale teď

jo. Dřív mě tu nic nedrželo, ale teď jo. Udělám všechno. Chci svoje dítě. Bejt tu pro něj, když mě potřebuje. Necítíš únavu, nechceš. Necítíš bolest, nemůžeš. Co cítíš, je každé další den, každé nové okamžik, přijde a zmizí a ty máš radost, protože nevíš, kolik jich ještě bude. A když se směješ, zároveň brečíš. Najednou cítíš, že žiješ. Síly máš dost, jen nevíš odkud, vlastně nad tím nepřemejšlíš. Když mi to řekli, bylo mojí holčičce čtvrt roku. Opustila jsem ji, abych se k ní mohla vrátit. Zdravá a silná. Abych byla s ní. Abych byla šťastná. Víc já než ona.

Za měsíc bude mojí holčičce rok a já se bojím ji vidět. Kvůli sobě, kvůli ní.

Řekla jsem svému muži, že až se to stane, může mě klidně vysypat někde v lese. Nepotřebuju leštěnej mramor, víš, už mi bude všechno jedno. Mlčel, koukal na mě a pak koukal do podlahy. Leskly se mu oči. I mně to celý najednou přišlo trochu líto. Neměla jsem o tom mluvit. Co je mi vlastně po tom. Vzal mě za ruku, a tak jsme tam seděli a mlčeli.

Chci tě mít u sebe, řekl pak. Doma. Chci tě tam, a tvuj obrázek. A vždycky, když přijdu domů, ty tam na mě budeš čekat. A já se budu těšit, že ti večer všechno řeknu a pak si vezmu knížku, sednu si k tobě a budu si číst. Tak jako vždycky.

Svý mrtvý si často zbožštíme. Snad je to druh terapie, snad dlužná částka citu, snad černý svědomí. Celý dětství jsem měla na policičce nad postelí máminu fotku. Táta to tak chtěl. Nikdy mi na tom nepřišlo nic zvláštního. Nikdy jsem nad tím vlastně nepřemejšlela. Byla tam a já ji milovala. Táta ji taky miloval, vždycky o ní mluvil hrozně krásně a já ji milovala víc než jeho. Tu její fotku mam pořád u sebe. I teď tady. Občas mě napadne, že jdu tam za ní, že

se konečně setkáme, že... Ne. Nejdu. Nejdu nikam. Odsud už ne. Tady to skončí. Ticho a tma. Prázdná a zbožštění.

Nic mě nebolí. Tedy snad. Už si moc nepamatuju, jaký to bylo dřív. Mohla jsem si sednout a pak vstát. Taky jít, udělat pár kroků, podívat se z okna. Už nechci. Jen ležím a koukám, pak je to dobrý. Nic mě netrápí. Hodně spím, jsem unavená, i když nemam z čeho. Ne, nemam hlad, snad jsem najedená. Nechci, nemam chuť. Jen zavřít oči, trochu spát.

Řeklas, že umírání je klíč. Odpověď na všechny otázky. Najednou víš, co v životě chceš, co je důležitý, jakej máš cíl a o co vlastně jde. A já jsem řekl, že máš asi pravdu, ale ve skutečnosti jsem neměl moc času o tom přemejšlet. Až teď tady na tý židli, konečně mam trochu klidu.

Za oknem noc, jen černo a prázdná. Ticho a tma. Už napořád. Tady to skončí. V domě, kde hodiny čas neměří, jen vyhořelý svíce. Taky jednu zapálím a venku cigaretu. Jsem sám, stejně jako ty do poslední chvíle. Dokouřim, jen popel v popelníku zbyde. Báł jsem se, že si tu nezvyknu, ale teď vim, že je to to jediný, co má v životě smysl. Vyšší cíl, jasnou tečku.

Týden zdravotníka

Daniela Čičková

Autorka je od roku 2006 fyzioterapeutkou a aktivizační pracovnící. Miluje humor ve všech jeho podobách a situacích. S přibývajícím věkem se drží hesla: Každý rok - jedna nová aktivita. Tento rok se poprvé zúčastnila literární soutěže ve svém rodném městě a po překvapivém druhém místě v kategorii poezie, jde dobývat svět v oblasti prózy do Karlových Varů.

**DANIELA
ČIČKOVÁ**

Mezitím co jiní autoři na začátku knihy či filmu píší, že děj je smyšlený a jakákoliv podobnost je čistě náhodná, tak já mohu říct, že není nad to se držet reality, protože život přináší tolik zajímavých situací, že skutečnost leckdy předstihne i sebelepší fantasii. A tak je to i s mým zaměstnáním. Kdykoliv přijde na řadu téma práce, tak spolehlivě při vyslovení mé pracovní pozice slyším pokaždé tu samou reakci: lehké zhnusení, údiv, věty typu, tak to bych nedal, to musí být hrůza, to máš teda nervy, atd. Člověk by řekl, že podle dramatického popisu ostatních jsem nejmíň vojákem v zahraniční misi někde v Afganistánu. Ale nikoliv. Pracuji na LDN (léčebna dlouhodobě nemocných) jako aktivizační pracovník/fyzioterapeut. Mediální obraz těchto zařízení není příliš lichotivý, ale všude nepracuje sestra Ratschedová jako z filmu Přelet nad kukaččím hnízdem. Na problémy v našem zdravotnictví ovšem zakopáváte na každém kroku, netřeba čtenářům asi představovat. A tak aby člověk úplně nevyhořel, píšu si zajímavé postřehy a situace do deníku, aby se k nim člověk vracel, čerpal sílu, byl dojat či rozveselen a hlavně si připomněl, že jednou někdy v budoucnu se ta situace okolo stáří bude týkat i jeho.

PONDĚLÍ:

Ráno otevírám počítač. Čtu zápis lékaře: Pacient byl nalezen v posteli u jiného pacienta s vysvětlením, že mu připomíná jeho psa, a tak si k němu lehl. Bliká kolonka nový příjem. Tak jdu na to. Pokoj č. 8 paní Klásková. Z postele se na mě usmívá malá, kulatá babička s bílými vlasy ve stylu číro, asi se ještě nestačila aklimatizovat. Představuji se a paní říká: „Já jsem méda Kulička“. Hned je mi jasno a mám radost. Mám ráda hovory vedoucí všemi směry, a tak se ptám: „A odkud jste, z rodného lesa?“. „Jo, jo z lesa“. Mezitím co se seznamujeme, spolubydlící se dožaduje, ať jí pustím z toho chlívků. Myslí tím spuštění postranic z postele, odkud neustále utíká. Vyhovím jí a obě babičky беру na procházku. Jedna informuje

druhou, že je z útulku. Během hovoru vyjde najevo, že myslí domov důchodců. Projdeme kolem nástěnky s fotkami zaměstnanců, kde jsou opřeny o vycházkové hole další dvě pacientky a sledují fotky lékařů. Zaslechnu jejich dialog. „Hmm, tohle je vážně fešák, ten MUDr. Fiala, to mně chlapi stále ještě zajímají“. „Každou sobotu se vyfiknu a jdu ven lovit“. Druhá seniorka kontruje: „A jak jsi úspěšná?“. „No, ještě jsem nikoho nedohonila“. Sestřička z noční směny odchází a informuje mě, že pan Prokop z trojky celou noc nespál, protože rozsvěcel světlo a je nutné ho trochu unavit, aby byl v noci klidnější. Když přijdu, naleznu ho sedícího v pozoru na posteli, oslovuje mě paní učitelko a dožaduje se odjezdu na závod vodního lyžování. Beru ho na skupinové cvičení, což plně uspokojí všechny zúčastněné strany. Skupinové cvičení je poměrně oblíbené, je vidět, že co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš. Ať žije Sokol! Po cvičení následuje nácvik kognitivních funkcí, což dnes procvičujeme lidovými písněmi. Je zajímavé, jak výborně funguje dlouhodobá paměť. Co bylo k snídani, už ví málokdo, ale Až já pojedu přes ten les, znají všichni.

ÚTERÝ

Návštěva rodiny paní Horákové. Stojí proti nám s chmurnými obličejí a mají obviňující výraz, co jsme to provedli s jejich maminkou. Diagnóza mrtvice je nezajímá dle železné logiky, že ještě než se dostala do nemocnice, tak byla úplně zdravá. I v osmdesáti ještě vozila pravnučku na kroužek a teď tohle. Kdy se teda dostane zpátky do stejné kondice? S paní Horákovou trénujeme každý den, ale bohužel i tak někdy špatně rozezná jablko od zubního kartáčku, složitě hledá slova. Fyzicky přitom udělala ohromný pokrok, z ležáka nyní chodí o nízkém chodítku. Ale rodina má jasno, než se dostala sem, nic jí nebylo.

Dnes je vizita, máme malé sezení, kde se většinu času řeší Nerudovská otázka: Kam s ním? Ne, všichni mají štěstí, možnosti

a tak se neustále řeší kam nejlépe umístit stařečky, jejichž samostatnost již nedostačuje k samostatnému bydlení a návratu domů. Dále přichází na řadu i otázky zdravotnické, medikace aj. Náš mladý lékař z ciziny, ovládá jazyk velmi dobře, až na občasné výpadky, což způsobuje nemalé veselí. Jako když sděloval paní primárce, že pacientce zvýšil dávky Mortadelly. Primárka ho poučila, že Mortadella je salám, kdežto on ordinoval M...., což jsou antibiotika. Pacient z šestky je poděs. Ačkoliv dle lékařského vyšetření je psychicky zdrav, má neustále různé připomínky k léčbě. Dnes odmítl červené berle, s tím, že červená barva přitahuje zánět a že je nutné, aby dostal jinou barvu. Dále má u postele zavěšenou skleněnou pyramidu, odkud čerpá vesmírnou energii, zřejmě kdyby se lékařská péče minula účinkem, tak aby o něj pečovalo něco mocnějšího. Jeho soused posbírá chodítko a všechny své síly a jdeme přes chodbu. Snažím se ho povzbudit a ptám se, co má v nejbližších dnech za plány a co si přeje splnit. Zadívá se na mě a řekne, že jediným jeho přáním je přejít tuhle chodbu. Chápu ho, taky chci přejít tuhle chodbu. A odkráčat domů.

STŘEDA

Pacient z šestky si už zase stěžuje na jednu ze svých neustálých obtíží. Lékař je velmi trpělivý, na asi patnáctou připomínku ohledně zdravotního stavu reaguje slovy: Bolest na našem oddělení je známkou života. Co by měla říkat paní Šťastná. Byla přijata na naše oddělení k paliativní péči. Všichni víme, i ona ví. Nomen omen. Paní Šťastná je éterická bytost, na kterou vzpomínám i po mnoha letech. Malinká, drobná, s klidným pohledem své vyrovnané mysli, bílošedé vlasy lemují její naprosto klidnou tvář a něco, co je úplně ojedinělé a dodnes mě to nepřestává dojímat a udivovat. A tím byl jemný smysl pro humor navzdory blížícímu se konci. Nenápadně oťukávám nezvyklou situaci, mnoho lidí v tomto stavu má spíše strach, cítí nejistotu. Má jasnou představu, jak chce prožít poslední

dny. V chodítku brouzdáme po pokoji, často se zastavíme u okna, je tu krásný výhled na hory, smrky pokrývají kopce s občasným obdélníkem louky, směrem do údolí přibývá budov, které již patří k našemu městu. Žila tu celý život. Usmíváme se, mlčíme. Obě si rozumíme, je to tu krásné.

ČTVRTEK

Babičky z čtyřky jsou trochu zmatené. Jedna leží v posteli a vedle má plyšového krtka, kterého oslovuje Petře. „Myslíš, že se mám jít projít, Petře?“ Ihned se ujímám iniciativy a přikyvuji, že Petr rozhodně souhlasí s tak bohulibou aktivitou jako je procházka a že určitě zatím na pokoji počká. Druhá babička mi po chvíli na chodbě špitá, že na pokoji jsou Rusové a hlasitě tam mluví. Vzhledem k tomu, že nedávno bylo léto, považuji to za informaci o 68, na kterou si stařenka vzpomněla a blahosklonně ji uklidňuji. Teprve poté zjistím, že jedna z nových pacientek na pokoji je Ruska a měla návštěvu. Což mně připomíná jiného Rusa, námi přezdívaný Meresjev, kterého jsme tu měli po těžké nehodě a jež jen pár dní po operaci přešplhal přes zábrany s cigaretama v kapse, že si půjde ven zakouřit. Jak říká kolegyně, tenhle národ my nemůžeme nikdy porazit. Jelikož už je zase někdo marod, tak sem na třicet lidí sama a už včera jsem vymýšlela, jak sama zabavím a zaktivizuji větších část pacientů. Dnes mám připravenou reminiscenční akci k blížícímu se výročí republiky. Budeme vzpomínat, a to nejen pomocí příběhů, ale toto období i výtvarně ztvárníme. Připravila jsem si pár rekvizit. Osvobozenecký tank, jež má dělo z injekční stříkačky a věž od krabičky léků. Připomnělo mi to scénu z Pelíšků, jak otec v podání J. Kodeta představuje vlastnoručně připravený pomník osvoboditelům a S. Stašová mu odpovídá: „To muselo dát práce, přitom taková blbost.“ Každopádně akce má veliký úspěch. Nejdřív připomenu všechny významné události a poté se rozjede mnou moderovaná diskuze. Je to čas jejich mládí, vzpomínek,

lístků na jídlo, prvních lásek. V ten čas se protnou naše vesmíry v jedné paralele. Oni, dříve narození, já, i ti budoucí, co na svět teprve přijdou. Všichni máme náš čas vyměřený k životu.

PÁTEK

Na jedničku musím sama, protože pacientka má různé halucinace a bohužel moje kolegyně se jí zhmotňuje v tříhlavého draka. Já kupodivu ne, i když tato proměna by se mi hodila minulý týden, když jsem byla po třídních schůzkách svého pubertálního syna. Má báseň na jeho životní styl se u něho nesetkala s ohlasem, i když myslím, že je velmi trefná.

Mastný ksicht a mastný vlas,

Marek nemá na nic čas.

Se svou partou debilů,

Čumí furt do mobilů.

Na sedmičce mě vyděsila nová paní, protože bohužel svými rozměry zakryla téměř celou postel. Z mého lehce zoufalého pohledu pochopila, o co se jedná a zcela mě odzbrojila svým: „Já vím, já vím, jsem tlustý hovado“. Obě jsme se zasmály a přes svých 150 kg se paní našťestí projevila jako poměrně pohyblivá. Po obědě už je klid, všichni podřimují, vracíme se z procházky zpátky s poslední pacientkou. Hledí k budově k oknům svého pokoje a povídá: „Šplhají sem mí přátelé“. Mrknu na ní a odpovím: „Jen ať přijdou, aspoň tu bude veselo“.

Ne, není to většinou tak veselé, jak to popisují, ale i na oddělení, které je často konečnou pro velkou část lidí, se dají najít střípky humoru, který by nás měl provázet celý život.

Tak zase v pondělí

Už aby začal biatlon

Jan Rozhon

Jsem velký milovník sportů a literatury, občas se podaří obě věci spojit a jsou z toho ty nejlepší zážitky. Vystudoval jsem obor strojírenství. Na průmyslovce čeština nedostávala takový prostor, ale vždy mě bavila. Nyní třetím rokem pracuji.

JAN
ROZHON

Krásná, teplá letní noc. Ležím na měkkém mechovém polštáři a koukám na nádhernou noční oblohu. Je mi 16 let a pár měsíců navrch. Ty hvězdy tam nahoře blikají jen a jen pro mě. Nebo vlastně pro nás. Po dvouhodinové noční hlídce jsem sice zamířil ke stanu, ale potom, když se nikdo nedíval, jsem obrátil potají směr ke stanu číslo 25. V jednu ráno jsem potichu zipem otevřel dvířka a vzbudil Ingrid. Sedmnáctiletou modrookou blondýnu s nejhezčím úsměvem, který jsem kdy viděl. A ta její povaha, když se mi jí nepovede sbalit, budu o tom jednou vyprávět svým dětem. Ingrid Tandrevoldová, na půl Norka, na půl Česka byla už připravená. Byli jsme domluveni, že každý třetí den, kdy jsme my chlapci měli hlídky, jsme vyráželi spolu nahoru na letiště. Ve svých šestnácti letech jsem prožíval nejlepší a nejkrásnější léto v životě a nikdy by mě nenapadlo, že takové chvíle se už nebudou opakovat.

O 8 a půl roku později je podle meteorologů ta nejtuzší zima za posledních 25 let. Mně je 25 let a Ingrid jestli ještě žije, tak taky. Po letním táboře v Manětíně jsme spolu ještě chodili do konce ledna. Chvillemi to byl život jako z romanticko-akčního filmu. Pak už jsme se viděli jen dvakrát. To vím přesně. Po dovršení dospělosti odjela za svým tátou do Kristiansandu. A co se s ní dělo dál, už jsem nevěděl. Vstupuju do obchodáku s účelem si koupit bundu. Teplou, koženou.

„Dva tisíce pět set“ říká modrooká blondýnka u kasy. A dám jí to přesně, vezmu si účtenku a odcházím.

„To musela být ona“ řeknu nahlas, otočím se na podpatku a jdu zpátky.

Ve dveřích pohlédnu na její tvář. Dříve byla čistá, jemně nalíčená a hlavně – zdravá. Mírně nejistým krokem se přibližuju k ní a už mám na jazyku: „Ahoj Ingrid“

„Martó, pohlídej to tady prosím na pět minut, jdu na cígo.“ Slyšel jsem až ke vchodu.

Schoval jsem se za roh, aby si mě nevšimla a vydal se za ní.

Co bůh chtěl a co nechtěl nevím, ale dnes se rozhodl, že mi změní plány. Od pěti večer byla v televizi štafeta žen v biatlonu, kde Norsko reprezentuje Ingrid Landmark Tandrevoldová. Krásná ironie i proto se modrooká usměvavá blondýnka stala mou nejoblíbenější biatlonistkou.

Koukám na ní z odstupu asi dvaceti metrů, cítím marihuanu a vidím Ingrid, jak potahuje z jointa.

Seberu odvalu a vydávám se k ní blíže.

„Ahoj“ říkám ještě z pětimetrového odstupu.

Dívka se otočila, klepala se jako ratlík. Nebylo se čemu divit, venku bylo 25 stupňů pod nulou a meteorologové na příští dny hlásili, že bude ještě hůř. V mikině s jednou rukou v kapse ještě stihla potáhnout, než mi odpověděla na pozdrav.

„Ahoj Marku.“ Chvilku jí trvalo, než si na mě vzpomněla.

„Jak to, že nejsi v Norsku?“ Ptám se hned.

„Všechno se tam posralo“ odpovídá Ingrid.

„Máš po práci dneska čas, že bys mi pověděla, jak si vůbec žiješ, zajdeme do čajovny.“ Házím z patra, biatlon šel stranou. Ingrid Tandrevoldová není jako Ingrid Tandrevoldová, jednu ovšem jsem měl vždycky raději.

„Končím v devět, potom bych šla ráda, vyzvedni mě v půl desátý“ říká Ingrid a usměje se.

Usměju se taky, odpovím, že přijdu už ve 25 a spokojeně odcházím k autu. Závod ještě stihnu, dnešní den nemohl být lepší a v autě mi hraje v rádiu Přičichnutí alergikovo od Tomáše Kluse. Zpívám si refrén a jedu šedesát ve městě.

S jednou chybou a třetím nejlepším běžeckým časem předává Ingrid pomyslný štafetový kolík Tiril Eckhoffové na třetím místě, v pětadvaceti vteřinové ztrátě za Italkami. Ale celý nervózní u závodu přešlapuju a vymýšlím různé scénáře, které mohou nastat u vodní dýmky a indického čaje.

Je 21:25 a Ingrid přišla o pět minut dříve, obejmeme se a vedu ji k

autu. Otevřu dveře u spolujezdce, zavřu za ní a usedám i já. V čajovně si objednáme vodní dýmku a indický čaj u baru a odcházíme si usednout na pohodlné tmavě modré polštáře o patro níže.

„Ve třetíku jsem měla ve škole za první čtvrtletí 125 neomluvených hodin, víc jsem tam nechodila, než chodila. Zavolali mamce a musela jít do školy, ještě jsem nebyla plnoletá. To co řekl ředitel mámě, neunesla. Domluvila se s tátou, který souhlasil, že po dovršení 18. narozenin se mě ujme. Netrvalo dlouho, a přišla mi na mail letenka do Bergenu, mimochodem do té doby jsem měla domácí vězení. Zanevřela jsem na okolní svět, i proto jsem ti už neodepisovala a navíc absták dělal svý. Máma mě držela v domě jako Josef Fritzl svojí dceru. Do Norska jsem se těšila. V domě běžel čas strašně pomalu, jinak. Jako bych sama cítila, jak venku za imaginárním plotem, všechno plyne jinak. Stejně čas, u kterýho trvá minuta taky šedesát vteřin. Prostě jakoby na různých místech běžel různě čas, chápeš.“

„A co se stalo v Norsku, že ses vrátila a teď sedíš za kasou?“

„Seznámila jsem se tam s Gustem. Nikoho kromě táty a jeho rodičů jsem tam neměla. Gusto byl hodnej a rychle jsme se dali dohromady. Bohužel dost hulil a spadla jsem do toho znovu. Ale Marku v tu chvíli to bylo jako v létě na táboře, jako na letišti, když nad náma byla jasná noční obloha.“

„Potom sled událostí nabral rychlejší spád. V Norsku jsem ve směr měla rok středoškolského vzdělání a to samý v Česku. Táta to už se mnou nedával a poslal mě zpátky k mámě.“

Uhlíky ve vodní dýmce pomalu zhasly jako naše bezstarostné mládí 25. srpna při odjezdu z tábora. Domluvili jsme se, že Ingrid budu každý den navštěvovat a až poleví mráz a skončí nejsilnější teploty, které měly podle odborníků z meteorologických stanic teprve přijít, jí vezmu na běžky. Za týden teploty stouply k nule. Ingrid jsem poprosil, ať všechnu trávu nechá doma a užije si čerstvého horského vzduchu. Slib dodržela. Zdálo se mi, že i sama poznala

svou světlejší budoucnost.

V 10:25 vystupujeme z vlaku v Potůčkách. Dřív jsem si toho moc nevěšmal, ale číslo 25 mě doprovází v životních situacích už od mládí, však také rodiče mi dali jméno Marek a ten slaví svátek dvacátý pátý den v dubnu.

Po deseti minutách chůze si nazujeme pod sjezdovkou běžky. Odtud vede trasa až do Horní Blatné a já si v duchu přeju, aby Ingrid byla spokojená a dnešní výlet odstartoval její pouť k lepším zítřkům.

Dokonale namazané běžky kloužou stopou, jak mají. Jedeme vedle sebe, občas si povídáme, někdy si spolu broukáme písničku a také odpočíváme. Vydrápali jsme se nahoru a rozjímáme se nad výhledem na Johanngeorgenstadt. Ingrid se tvář rozzářila úsměvem. Napili jsme se a vydáváme z kopce dále.

Přál bych si, aby tento sjezd byl nekonečný, protože mě zaplavil pocit štěstí. Možná kdyby jen teď utíkal čas pomaleji. Ovšem nejde, aby na různých místech běžel různý čas.

Závodníci na startovní čáře jsou připraveni a publikum odpočítává posledních deset vteřin do startu královské disciplíny – hromadného závodu. Ingrid Landmark Tandrevoldová si potají přeje, aby čas k ní nebyl krutý. Sama, stejně jako ostatní závodnice ví, že nelze zpomalit ani zastavit.

Zahrada

Vlasta Lišková

Překladatelka z angličtiny. V posledních letech se v Aši stará jako pečující osoba o svou maminku.

V
L
S
T
A
L
I
Š
K
O
V
Á

Na počátku byli koně.

Vlastně ne, na počátku bylo nic. Pak hvězdný prach. Žhavá masa. A horské vrásnění. A pak tam už brzy (ovšem z perspektivy vesmíru) byla louka. A pak náletový les. Přišla bouřka a les vyhořel, a byla tam znova louka. A zase vyrostl les a zase vyhořel a byla z něho louka, zase a znovu. A spočívala si v blahém bezčasí... či spíše ve svém vlastním čase, daném otáčením země a pohyby celého vesmíru... Dokud nepřišli koně.

Ale ne, to trvalo ještě dlouho, než přišli koně. Po louce přebíhala nejrůznější stvoření. Nějaký ten dinosaur, mamut, možná i šavlozubý tygr, i divocí koně na cestě za svými vysněnými pastvinami – ale to ještě nebyli ti její. A také ty stále nahatější opice na dvou nohou, co si říkaly lidé. Ne že by se tu usadili, to ještě dlouho ne – ale procházeli docela často. Nějak to měli zabudované ve svých hlavách, chodit sem a tam a hledat živobytí a nový domov, který zase opustí pro další nový domov.

Po dlouhém čase ale došlo na to, že se rozhodli usadit také tady. Vypálili náletový les – naposledy? A konečně přišli ti koně. Ne divocí, ale poštovní, kteří tahali dostavníky a na louku je lidé pouštěli odpočinout a napást. A když měli koně štěstí, tak také trávit klidný koňský důchod. Nic je tu nerušilo a mohli si představovat, že jsou divocí a svobodní. Jen o nedělích chodívali lidé úvozem, který vedl prostředkem louky, na služby Boží do blízkého kostela. Koně a louka si absolutně vyhovovali. Jejich symbióza byla přirozená – vždyť právě v podobných krajinách posetých travnatými kopcí rasa jejich divokých předků kdysi žila. A tak koně na louce spali, pásli se, váleli se a běhali v trávě. Vítr jim při běhu cuchal hřívý i ohony, a koně i louka instinktivně cítili, že se navzájem dokonale doplňují. Lidé tomuhle pocitu říkají štěstí.

A tehdy na louce našly domov stovky rostlinných druhů: rostly tu pampelišky a šťavely a šťovíky a pomněnky a rozrazilily a jetely a chrpy a kapradí a přesličky a třezalky a pryskyřníky a sněženky

a petrklíče a podběly a popence a bršlice a mrkvice a bodláky a nejrůznější druhy trav – a oranžové jestřábníky, žhavé jako plamen ohně.

Jednoho dne na svahu nad loukou stáli dva lidé.

„Sehr, sehr schön,“ řekla žena a shlédla dolů na louku.

„Wunderbar,“ řekl muž a díval se více na ni než na krajinu.

„Tady za námi bude stát dům,“ řekla žena. „A tady bude velká zahrada! Sem dáme rododendrony... A tamhle šeříky! Tady vysadíme pár smrků... Tři nebo čtyři. Čtyři! Každý jiný. A dolů zasadíme nějaké ovocné stromy. Tři jabloně a jednu třešeň? A tamhle úplně na konec do pravého rohu zasadíme jívu!“

Na louce se vyrojili lidé a poutali ji do lidských struktur. Vyrostl tady dům a louce se začalo říkat zahrada. Zasadili do ní jiné stromy a keře a rostliny, aby to, co se jinak dělo přirozeně během klidných a dlouhých vegetačních cyklů, svým uspěchaným lidským způsobem urychlili.

Na zahradu doléhaly z okolí útržky lidských pokřiků: „Ať žije Konrád Henlein!“ a „Heil Hitler!“ a nakonec „Jsmo v Říši! Sláva!!!“, ale zahrady se nedotýkaly. Nijak se jí nedotklo, ani když ta, která nejčastěji na zahradě urychlovala přirozené děje, vyběhla z domu ven a plakala: „Nechod! Zabijí tě tam!“

„Víš, že musím,“ odpověděl muž. A od té doby byla žena na zahradě neustále – jakoby kopáním a pletím a zastřihováním a sekáním trávy chtěla změnit cosi v lidském světě.

„Vrátil ses! Ty ses mi vrátil!“ zaznělo pak. Zraněný, unavený, zdrcený a nešťastný, ale vrátil.

Brzy na to zazněl další lidský křik: „Smrt Němcům! Ať žije Československo!“

Muž a žena zase stáli na svahu nad zahradou před domem, obloženi těžkými zavazadly, a žena vzlykala.

„Raději bych umřela! Ten dům je moje dítě! A ta zahrada je celý můj život!“

Muž ji objal a otřel jí slzy. Pak jí dal do ruky cestovní tašku, sám posbíral ostatní zavazadla a vydali se – hluboko sehnutí pod tíhou zavazadel – úvozovou cestou po louce nahoru, tam, kde zapadá slunce. V opačném směru než po cestě dolů do kostela uprostřed města.

U domu znovu stáli muž a žena. Kdyby to zahradu zajímalo, všimla by si, že je to jiná dvojice. Ale zahradu tyhle věci nezajímají a jednotliví lidé jsou mimo její rozlišovací schopnost – asi jako pro lidi mraveniště plné mravenců.

„Krása,“ řekla žena.

„Zatím dobrý,“ rozhlédl se kolem i muž. „Ale uvidíme, jak to všechno dopadne. Jestli komunisti zmanipulují volby...“

A pak tam byly manželské páry dva. Muž vysvětloval: „Nějak jsme si s tím pohraničím neporozuměli. Raději se zase odstěhujeme. Kéž jste tady šťastnější než my!“

Žena z nového páru se rozhlédla po zahradě a šťastně vydechla. Zahradu u domu už neměla od svých dětských let. A dcera si to určitě užije. Škoda, že syn už je dospělý a chce zůstat v Praze.

Potom stálo před domem policejní auto:

„Co víte o tom, že majitel domu uprchl přes hranici do Bavorska?“

„My jsme majitelé domu,“ postavila se jim žena. „Myslíte ty, od kterých jsme dům koupili?“

„Ale koupě ještě není zapsaná v katastru,“ řekl zlomyslně policista.

„Tak dům propadne státu... No, když budete mít štěstí, tak jen polovina domu a zahrada! – No, tak zatím čest práci, soudruzi,“

zasalutoval, nastoupil do auta a odjel.

Muž byl bílý hrůzou a žena ho uklidňovala: „Klid, nepřijeli kvůli nám! Opravdu nepřijeli kvůli nám, ale kvůli tamtěm... Nejde o život, jen to asi budeme muset těm hajzlům komunistickým znovu zaplatit... A zas se zadlužíme! A na zahradu už určitě peníze nebudeme mít, tak snad nám ji ti lumpové aspoň pronajmou...“

A pak se lidský čas na chvíli zastavil na jednom místě a zpomalil. Rodina zůstala v domě bydlet, vyrostla dcera, vdala se a v domě tak byl zase nový manželský pár – ale tentokrát měl dvě dcery. A stále zde bydlela žena, nyní v roli babičky, ale už bez svého muže.

Babičky si zahrada všimla. Vynikala mezi všemi lidskými mravenci tím, jak kopala, hrabala a prořezávala vše tak zuřivě, jako by ze své hlavy chtěla dostat všechno zlé, co v životě prožila, a zarýt to hluboko do země. A rododendrony, šeříky, smrky, jabloně, třešeň i tloustnouce jíva vzkvétaly a dělaly jí radost.

Ale pak babička zmizela a zahrada pochopila, že vplynula do ní. Země totiž cítí, že všechny živé bytosti od počátku světa vyšly z ní a znovu se do ní vracejí.

A zase se zase ozvalo hromadné lidské volání:

„Hanba komunistům! Ať žije Havel!“

Muž a žena vyšli před dům a při svém rozhovoru mimoděk hleděli do zahrady na už dost přerostlé rododendrony, šeříky, smrky, vzrostlou jívu a na staré jabloně – třešeň během jedné nedávné zimy zmrzla.

„Holčičky moje to spolu s ostatními studenty v Praze vyřeší i za nás – a já se podívám, co pro tu naši obnovenou demokracii můžu udělat tady!“ řekl tatínek s bojovým odhodláním.

„A já pomůžu obnovit skauty,“ řekla s nadšením maminka.
Svoboda! Konečně svoboda...

Zahradou se rozlehl zpěv.

„Krásné!“ řekl dojatě otec. „Co je to?“ „Gregoriánský chorál. Ze středověku. Ještě se zpívá – hlavně v klášterech. Tati, já taky vstoupím do kláštera.“

„Hrůza,“ řekl otec. „Takhle o ni přijít...“

„Tak to nesmíš brát,“ řekla maminka. „Je to dnes trochu neobvyklý... Ale je to přeci hezký, ne? A budeme tam za ní jezdit... A pořád máme i tu druhou, ta se do kláštera nechystá.“

A pak tu byla už jen maminka, její parkinson a jedna stárnoucí dcera. A ta právě před domem diskutovala s kýmisi z městského úřadu:

„Ale vždyť nájem zahrady poctivě a pravidelně platíme už šedesát let... Nemůžete ji jen tak prodat někomu jinému – patří k tomu domu, byla založená spolu s ním!“

„Měli jste přijít dřív!“ zazněla bryskní odpověď.

„Ale takovéhle věci se přeci v demokracii nedějí,“ řekla dcera šokovaně. „Že byste nás úplně obešli a prodali nám zahradu skoro pod domem...“

„Jó, mladá paní, demokracie není holubník – a kdo dřív přijde, ten dřív mele! – A mezi námi, už hodně dlouho se o tu zahradu nestaráte – vykácela bych to tu všechno“ – a její zrak pohrdavě přelétl přerostlé rododendrony a šeříky, usychající smrky a staré neprořezané ovocné stromy i tu obrovskou neforemnou jívu dole úplně v rohu zahrady.

A tak léta po pádu kovových plotů vyrostl nový kovový plot a oddělil zahradu skoro u samého domu. Drobounká maminka visela jako dítě za konečky prstů na pletivovém plotě a zmateně zírala přes jeho oka na svou zahradu, kde někdo motorovou pilou kácel ty staré jabloně...

Krajina nežije v lidském čase. Žije si ve svém čase vesmírném, a všechny lidské aktivity cítí jen jako pouhé protivné svrbění na zádech. Stačilo by zatřást hřbetem a všech lidí se zbavit. Ale krajina nerada třese hřbetem. Jejím hlavním úkolem je prožívat pomalé, skoro ospalé a nerušené střídání slunečních cyklů... Vytrvalé a téměř nekonečné. Třesení hřbetem je mimořádné a nepříjemné rozrušení jejího hlavního díla. Musí pak se vším začít znovu. A tak si raději leží klidně dál – vždyť ví, že lidské hrabání a kopání je jen kratičký nepříjemný úsek jejího pomalého a dlouhého života.

Ona má přeci svůj vlastní čas. A v něm ty otravné opice už co nevidět zmizí – a možná znovu přijdou koně. Zdivočelí a svobodní... A zahrada sní, že znovu spočine v poklidné a nerušené symbióze.

A pak jednou vše shoří ve žhavých plamenech slunce a její úděl bude naplněn.

Almanach XIII. ročníku Literární soutěže Krajské knihovny Karlovy Vary

vydal: Krajská knihovna Karlovy Vary

tisk: AZUS Březová, s. r. o.

grafická úprava: Mgr. Jiří Červenka

Korektury: Krajská knihovna Karlovy Vary | www.knihovnakv.cz

náklad: 100 ks

vydání: první

Karlovy Vary 2020

ISBN: 978-80-88160-08-3

Almanach XIII. ročníku Literární soutěže Krajské knihovny Karlovy Vary

vydal: Krajská knihovna Karlovy Vary

tisk: AZUS Březová, s. r. o.

grafická úprava: Mgr. Jiří Červenka

korektury: Krajská knihovna Karlovy Vary | www.knihovnakv.cz

náklad: 100 ks

vydání: první

Karlovy Vary 2020

ISBN: 978-80-88160-08-3